

2022

Национално изследване за оценяване на дигитално-медийните компетентности на ГИМНАЗИСТИТЕ

Аналитичен доклад

КОАЛИЦИЯ ЗА МЕДИЙНА ГРАМОТНОСТ

Gramoten.li

6/21/2022

Създаването и публикуването на този доклад е част от проекта „Интегрален подход за развитие на медийната грамотност на учениците“, изпълняван от Коалиция за медийна грамотност в партньорство с Център за оценяване в предучилищното и училищното образование (ЦОПУО) към Министерството на образованието.

Iceland

Liechtenstein

Norway

Active citizens fund

Проектът „Интегрален подход за развитие на медийната грамотност на учениците“ стартира септември 2021 г. и се осъществява с финансовата подкрепа на Фонд „Активни Граждани“. Той е с продължителност 18 месеца и е на стойност €79,265.25.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Коалиция за медийна грамотност и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България. [www.activecitizensfund.bg]

Въведение. Контекст и аргументи за създаване на методиката

„Политическите и образователните системи трябва да признаят своите задължения да насърчават у своите граждани критично разбиране на феномените на комуникацията“

Декларация от Грюнвалд на ЮНЕСКО от 1982 г.¹

През 2020 г. Коалицията за медийна грамотност проведе паралелно две проучвания на тема развиване на медийна грамотност в учебния процес, провеждан в дистанционна форма (обучение в електронна среда от разстояние - ОРЕС), с които достигна до над 130 ученици и малко повече от 340 учители от страната. Въпреки че не са представителни за страната, двете проучвания, осъществени чрез анкетни карти, достъпни за желаещите да вземат участие в допитването ученици и учители онлайн, извлякоха важна информация за степента на интегриране на медийната грамотност в учебните часове по общообразователните предмети. Този въпрос – за това дали и доколко във формалното образование се прилагат методи за преподаване и проверка на уменията на учениците, отнасящи се до способностите им да използват и създават медийно съдържание уверено, критично и отговорно, е съществен, тъй като има споделено разбиране за подхода за развиване на медийната грамотност в средното образование чрез надграждане на квалификацията на учителите и въвеждането на подходящи методи и съдържание в общообразователната подготовка.

Ключови за целите на проучването са въпроси като поставяни ли са на учениците задачи за екипна работа, за намиране, оценяване и сравняване на източници, за създаване на съдържание. Така например чрез допитването до ученици се видя, че:

- едва 30% от децата в прогимназиален и гимназиален курс на обучение са извършвали работа с различни източници, след като са били запознати с методите и критериите, които трябва да прилагат
- четири от десет от учениците са получавали задача, свързана с намиране и оценяване на източници на информация онлайн. Само 30% обаче са извършвали такава задача, след като са получили инструкции за подхода и критериите, които трябва да прилагат
- на 44% от учениците не са давани задачи за работа в екип²

Допитване до учители, от своя страна, показва, че:

- едва 8% от учителите са провели обучение за проверка на източници на информация

¹ UNESCO: Grunwald Declaration on Media Education http://www.unesco.org/education/pdf/MEDIA_E.PD През 2022 г. се навършват 40 години от Грюнвалдската декларация на организацията, която позиционира ЮНЕСКО като водеща международна институция в полето на медийната и информационната грамотност (това сборно понятие е въведено през 2008 г.)

² Коалиция за медийна грамотност, Дистанционното обучение и уменията по медийна грамотност – допитване до ученици, 2020 г. <http://gramoten.li/wp-content/uploads/2020/09/Допитване-до-ученици-доклад.pdf>

- 60% от учителите не са поставяли задача, свързана с намиране и оценяване на достоверността на източник на информация, а по-малко от 1% са поставяли такава задача всеки ден, след като са обяснили на учениците си как би трябвало да се извършва тази дейност
- Всеки втори учител декларира, че не е поставял на учениците си задача за работа в сътрудничество³

Основна препоръка, изведена в доклада, представящ резултатите и изводите от първото проучване (сред ученици), е изработването и въвеждането на квалификационни програми за учителите както за усъвършенстване на цифровите им умения, така и за развиване и периодично измерване на медийната и информационната им грамотност.

В доклада, представящ резултатите и заключенията от второто проучване (до учители), се отбелязва, че още в прогимназиален етап учениците имат необходимите знания и натрупан опит⁴, за да бъде насочено вниманието им към различните източници на информация, така че да са способни да разпознават и правят разлика между енциклопедични статии, медийни текстове, блогове, официални и неофициални сайтове, както и към необходимостта от задълбочено проучване и коректно цитиране на източниците. И ако предметът Информационни технологии развива в по-голяма степен техническите умения на учениците за боравене с дигитални устройства и навигация/операции в компютърни системи, програми и интернет, то критичният анализ на медийно съдържание, което не се ограничава до текст, но включва аудио, графики и видео (и съответните видове грамотност), би трябвало да се развива едновременно с това през останалите предмети. Подчертава се значението на целенасоченото, последователно и непрекъснато развиване на цифровите умения и на медийната и информационна грамотност на учениците, още повече когато, в контекста на дистанционния учебен процес, от тях се очаква да придобиват знания и развиват критично мислене в среда, за ориентирането в която и за използването на пълния потенциал на достъпа до знание тези компетентности са задължителни.

3

През 2021 г. Коалицията за медийна грамотност отново проведе проучване – този път сред родители, за техните разбирания, наблюдения, нагласи, оценки и самооценки, свързани с взаимодействието на децата им с всякакви видове медийно съдържание. Това проучване даде още една перспектива за факторите, които оказват влияние върху развиването на разглежданите умения не само в училищна, но и в семейна среда, не само чрез образованието, но и чрез възпитанието и участието на родителите. Повече от 40% от родителите, участвали в изследването (n=1190), са на мнение, че критичното мислене, медиите и демокрацията не се „преподават достатъчно“ в училище, но в същото време само 7% от респондентите идентифицират училището и учителите като главните действащи лица, които следва да развиват медийната грамотност на децата. Малко по-малко от половината от тях са на мнение, че училището по-скоро успява да развива в достатъчно голяма степен медийната грамотност на децата; според 1/5, училището изобщо не участва в развитието на медийната грамотност на децата или защото не е застъпена в учебната програма, или защото учителите нямат необходимата квалификация, а 38% от респондентите са на мнение, че училището изпълнява някаква роля, но има какво да се желае.

На ниво нормативни актове медийната грамотност е въведена за пръв път в учебната програма на формалното образование в България през 2018 година с изменението на Наредба №13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование. В ал. 1 чл. 11 на нормативния акт на министъра на образованието и науката е добавена т. 10 „електронното управление и медийната грамотност“. В Рамковите изисквания за резултатите от обучението по гражданско образование, уредени в приложение 1 към чл. 14, ал. 2, т. 1 от Наредба №13, са определени резултатите от обучението, сред които са

³ Коалиция за медийна грамотност, Дистанционното обучение и уменията по медийна грамотност – допитване до учители, 2020 г. <http://gramoten.li/wp-content/uploads/2020/09/Допитване-до-учители-доклад.pdf>

⁴ В началото на прогимназиалния етап на основното им образование децата вече имат достатъчно развито аналитично и аргументативно мислене предвид естеството и начина на оценяване на изучавания материал по български и математика, Човекът и природата и Човекът и обществото

свързаните с (произтичащи от) медийната грамотност умения за осъзнаване на ролята на медиите и глобалната мрежа в обществения живот и критично осмисляне на влиянията на културата, традициите, медиите върху взаимоотношенията. Предметът Гражданско образование е въведен като самостоятелна учебна дисциплина през учебната 2020/2021 година с включването му в учебната програма за 11 клас.

Междувременно в края на 2019 година Министерството на образованието и науката започна изпълнението на проект „Образование за утрешния ден“, който се реализира по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОП НОИР) 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове, с конкретен бенефициент - Министерството на образованието и науката.⁵ “Образование за утрешния ден“ е със срок на провеждане до 15.10.2022 г. и предвижда въвеждането и поддържането в национален мащаб и популяризирането на референтен модел за насърчаване на придобиването на по-голяма цифрова компетентност и въвеждането на системен и комплексен институционален подход за интегриране на образователните технологии, както и за насърчаване и мотивация за тяхното използване. Повишаването на качеството на образованието за по-добра цифрова подготовка на учащите се е една от седемте специфични цели на проекта, а квалификацията на педагогически специалисти във връзка с реализацията на тези цели включват обучения за преподаване на знания и умения по цифрова грамотност, нови технологии, продукти и програми, медийна грамотност, онлайн съдържание и поведение. Близо 27 000 директори, заместник-директори и учители трябва да преминат обучения за създаване на цифрово съдържание, за преподаване на знания и умения по цифрова и медийна грамотност, онлайн поведение и др. Предвид сроковете на проекта и отсъствието на инструмент за измерване на готовността на преподавателите по предметите, включително в общообразователната подготовка на учениците, към момента на провеждане на представеното в този доклад проучване и написването на самия доклад въздействието на тази програма не може да бъде оценено и взето предвид при формулирано на препоръки. От друга, провеждането на подобна програма – като обхват, бюджет, продължителност, приоритетни цели и очаквани резултати – свидетелства за осъзнаване на значението на цифровите умения и медийната грамотност като ключови компетентности за българските учители и готовност за инвестиране в тяхното развиване и надграждане. Насочването на средства от държавно финансиране за образователни инициативи, насочени към научни изследвания, развитие и обучение в областта на информационната грамотност е една от стратегическите цели, заложили в глобалните стандарти на насоките на ЮНЕСКО за разработване на учебни програми за медийна и информационна грамотност.⁶

Политика за развитие на медийна грамотност на българските граждани. Основни развития и дефиниции

С изменение на Закона за радиото и телевизията от 2020 г. във връзка с транспонирането на Директива 2018/1808 на ЕС от 2018 г. в българското законодателство за пръв път е въведено изискване за насърчаване и предприемане на мерки за развитието на умения за медийна грамотност (параграф 1), което според чл. 33а (1) от закона трябва да бъде постигнато чрез изготвяне на национална политика за медийна грамотност от министъра на културата с участието на Съвета за електронни медии. Директива 2018/1808 изисква от държавите членки да докладват на Комисията относно прилагането на параграф 1, като първият доклад трябва да бъде представен до 19 декември 2022 г. В ал. 3 от чл. 33а на Закона за радиото и телевизията е уредено сътрудничеството на Съвета за електронни медии с широк кръг заинтересовани страни, включително с Министерството на културата, Министерството на образованието и науката и с други органи на публичната власт, доставчици на медийни услуги, академични среди, организации на гражданското общество и потребители. В качеството си на единствена мрежова организация на гражданското общество, чиято дейност в обществен интерес е фокусирана изключително върху развитието на медийната грамотност на българските граждани, Коалицията за медийна грамотност участва в изготвянето на национална политика за медийна грамотност и от 2020 г. реализира проекти,

⁵ Министерство на образованието и науката. Изпълнителна агенция „Програма за образование“. Проект BG05M2OP001-2.012 "Образование за утрешния ден". Публикувано на 24.02.2020 <http://sf.mon.bg/?go=projects&p=detail&projectsId=62>

⁶ UNESCO. Global Standards for Media and Information Literacy Curricula Development Guidelines. 2019. [https://www.unesco.org/sites/default/files/medias/files/2022/02/Global Standards for Media and Information Literacy Curricula Development Guidelines_EN.pdf](https://www.unesco.org/sites/default/files/medias/files/2022/02/Global_Standards_for_Media_and_Information_Literacy_Curricula_Development_Guidelines_EN.pdf) (10)

насочени както към проучването на условията за развитието на медийната грамотност на учениците чрез формалното образование и повишаването на квалификацията на българските учители в това направление, така и към измерването на нивата на дигитално-медийната грамотност сред учениците в гимназиален курс.

Медийната грамотност е дефинирана в Закона за радиото и телевизията като *умения и знания, които позволяват на гражданите:*

- 1. да правят информиран избор за медийното съдържание и за медийните услуги;*
- 2. да използват медийните услуги и медийното съдържание по безопасен начин;*
- 3. да създават медийно съдържание и да участват отговорно, етично и ефективно в различните форми на комуникация.*

Цифровата компетентност, от друга страна, обединява знания и умения за уверено и критично използване на цифровите технологии във всички сфера на живота – от учене и работа до забавление и комуникация. Общата референтна рамка на Европейската комисия за цифрова компетентност включва пет компонента:

- компетентност за работа с информация и данни
- комуникация
- създаване на съдържание
- безопасност онлайн и
- решаване на проблеми

– чието комплексно развиване и постоянно надграждане е тясно свързано с възможностите за личностна и професионална реализация на гражданите на информационното общество в един глобализиран свят.

Към 2022 година няма действащи стратегически рамки за развитие и измерване на медийната грамотност, на цифровата компетентност или по-общо на грамотността на XXI век, която не се ограничава до умението за четене с разбиране на текст, за писане и за правилна употреба на езика в конкретен контекст.⁷⁸ Индиректно относима към тези области е Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020 г.), която все още не е актуализирана с политически документ за следваща многогодишна рамка. Във връзка с традиционното разбиране за грамотността като грамотност да се чете, пише и извлича информация и смисъл от текст автономно и критично, основен критерий за степента на грамотност за четене и писане и за нейното приложение в реални житейски ситуации е качеството на четенето с разбиране. Програмата за международно оценяване на учениците (Programme for International Student Assessment, или PISA) дефинира четенето като разбиране, използване, оценяване, способност да се разсъждава върху и борави с текстове за постигането на определени цели на четящия, за развиването на знанията и разгръщането на потенциала му, и за участието му в обществото. Определенията на PISA за четене се променят

⁷ Министерски съвет. Портал за обществени консултации. Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020 г.) <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=933>

⁸ Докато грамотността през 20-ти век е свързана с извличане и обработка на предварително кодирана информация; в 21-ви век грамотността е свързана с изграждане и валидиране на знания. 21st-Century Readers. Developing Literacy Skills in a Digital World. стр.140. 2021. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/a83d84cb-en.pdf?expires=1654502170&id=id&accname=guest&checksum=E1D2F74A9FFD3794475479E8825C8D76>

(приспособяват) в отговор на промените в обществото, икономиката, културата и технологиите.⁹ В дефиницията от изданието на PISA от 2018 г. се отбелязва, че цифровите технологии са в основата на поредната революция на писменото слово през 21-ви век. **Днес всеки може да стане журналист или издател.** Докато грамотността през 20-ти век е свързана с извличане и обработка на предварително кодирана информация, през 21-ви век грамотността означава способност за изграждане и валидиране на знания. В миналото учителите можеха да казват на учениците да търсят информация в енциклопедична литература, изхождайки от споделеното разбиране, че информацията, която е включена и представена по определен начин в нея, е точна и вярна. Днес самостоятелното търсене в Google представя милиони възможности, както поради наличието на огромно количество ресурси, така и поради много различни начини на търсене чрез комбинация от ключови думи и допълнителни филтри, и никой не казва на учениците кое е правилно или грешно, вярно или не, а и не би трябвало – това оценяване те трябва да могат да правят сами, разчитайки на своето собствено критично и логическо мислене за извършване на преценка и вземане на решения. Колкото повече технологиите позволяват и улесняват търсенето и откриването на информация, толкова по-важно става развиването и усъвършенстването на разбирането и способността за ориентиране в различни, често противоречащи си носители на смисъл, триангулирането на гледни точки и осмислянето на съдържанието, което търсецията информация открива и трябва да анализира, оценява и използва по релевантен на целите си начин.¹⁰ Четенето вече не е пасивно, а интерактивно, като читателят активно взаимодейства с текста, използвайки например хипервръзки и др. Накратко, четенето в цифровия свят изисква непрекъснато оценяване на качеството и валидността на различни източници, ориентиране в условия на неяснота, разграничаване между факти и мнения и конструиране на знания. Това все повече изисква отделните лица да придобиват ефективни стратегии – да мислят, наблюдават и коригират дейността си за постигане на определена цел (т.нар. метакогнитивни стратегии за четене) и да се мотивират да упорстват пред трудностите (самоефективност).¹¹

Методиката като инструмент на политиката за развитие на медийна грамотност и измерване на ключови компетентности на учениците

В периода 29.01.2020 – 29.09.2020 Коалицията за медийна грамотност реализира проект за създаването и пилотното тестване на единен национален индекс за умения по медийна грамотност в гимназиален етап и методика за измерването им. Индексът за умения по медийна грамотност за гимназиален етап стъпва на Европейската рамка за компетентност в областта на цифровите технологии (DigComp 2.1), но идентифицира необходимия обхват на знанията конкретно за гимназиален етап в училищата. След провеждането на две тестови проучвания, чиито резултатите са обработени чрез психометричен анализ, и последвалото преработване и апробиране на методиката в рамките на проекта “Интегрален подход за развитие на медийната грамотност на учениците”, тя е предоставена на Министерството на образованието и науката като инструмент за допълнително привеждане на европейската рамка за компетентност в областта на цифровите технологии в училищата и за регулярно измерване на нивата на свързаните с нея когнитивни умения сред българските ученици. През януари 2022 г. десетокласници от 176 паралелки взеха участие в първото за България национално изследване за оценяване на дигитално-медийните компетентности на гимназистите. То е осъществено в повече от 150 училища в цялата страна, избрани на случаен принцип по обновената методика, и подкрепено от Министерството на образованието и науката. Учениците попълват онлайн тест в рамките на 60 минути, отговаряйки на два вида въпроси – (i) с избираеми отговори и (ii) въпроси, които изискват от тях да формулират собствени аргументирани разсъждения. Както може да се види от долната таблица, учениците са попълвали две версии на теста:

⁹ 21st-Century Readers. Developing Literacy Skills in a Digital World. 2021. (стр. 25) <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/a83d84cb-en.pdf?expires=1654502170&id=id&acname=guest&checksum=E1D2F74A9FFD3794475479E8825C8D76>

¹⁰ (ibid, стр. 140)

¹¹ (ibid, стр. 25)

Таблица 1: Брой ученици, правила тестовете по методиката през януари 2022 г.

	Тест 1	Тест 2	Общо
анулирани тестове	49	44	93
зачетени тестове	2168	2040	4208
	2217	2084	4301

Брой училища, в които е правен теста

	само Тест 1	само Тест 2	Тест 1 и Тест 2	Общо
анулирани тестове	1	1	1	3
зачетени тестове	64	59	50	173
	65	60	51	176

В настоящия доклад са представени резултатите от това проучване, обработени от експерти на Център за оценяване в предучилищното и училищното образование (ЦОПУО) – партньор на Коалицията за медийна грамотност в изпълнението на проекта „Интегрален подход за развитие на медийната грамотност на учениците“. Целта на проекта е да даде цялостна картина за уменията по дигитално-медийна грамотност на гимназистите и да подпомогне изготвянето на методика за обучения на учители, чрез които да бъдат въведени нови методи за преподаване, водещи до развитие на нужните умения у младежите. В рамките му експертите на Коалицията за медийна грамотност и ЦОПУО подготвят методика за преподаване на медийна грамотност през целия образователен процес, т.е. независимо от преподаваните предмети, по която ще бъдат подготвени минимум 200 учители. В дългосрочен план проектът ще допринесе за цялостна промяна в начина на преподаване и ще повиши важни умения на учениците от горните класове, а именно младежите, на които предстои да станат активна част от обществото.

Тези цели са заложили и в политиката за медийна грамотност, с която България изпълнява ангажимента си като държава членка на ЕС по въвеждането и прилагането на мерки за развитието на медийната грамотност на своите граждани, установени в Закона за радиото и телевизията. Наличието на методиката за измерване на дигитално-медийната грамотност обаче не може да удовлетвори в необходимата степен целите на политиката за медийна грамотност и очакваните резултати от прилагането ѝ. В този смисъл намирането на по-подходящ инструмент за измерване и оценяване на готовността на България за развиването на медийната грамотност на своите граждани и, ако се прецени, че е необходимо, на инструмент за определяне и пряко измерване на индикатори, относими към наличието и степента на медийна грамотност, остава на дневен ред.¹²

¹² Потенциално приложение на съществуващ и пилотно тестван инструмент след неговото локализиране и тестване за българския контекст е идентифицирано в проекта EduMediaTest: онлайн въпросник, предназначен за извършване на първоначална оценка на медийната грамотност на ученици на възраст от 14 до 18 години, както и за подобряване на техните медийни умения въз основа на получените резултати, като се използват свободно достъпни учебни материали. EduMediaTest е разработен по програмата на Европейската комисия „Медийна грамотност за всички“ в сътрудничество с Universitat Pompeu Fabra в Барселона и с различни медийни регулатори и/или институции за

България участва в изследването на PISA шест пъти – през 2000 и 2006, а оттам нататък на всеки три години. Повече от половин милион 15 – 16-годишни ученици от 79 държави и региони участват в оценяването през 2018 г., което е последно към периода на провеждане на тестването с методиката за измерване и оценяване на дигитално-медийните умения на българските ученици. PISA 2018 се фокусира върху четивната грамотност на учениците и за пръв път в световен мащаб е проведено компютърно базирано оценяване на свързаните с нея компетентности. Рамката и концепцията на изследването поставят акцент върху уменията на учениците да намират, сравняват и комбинират информация от различно естество, извлечена от няколко източника, понякога с различен формат – напр. онлайн форум, блог, интернет сайт, откъс от статия в електронен вестник или научно списание и др. Компютърно базираният формат на изследването позволява да се използват различни дигитални средства за навигация – хипервръзки, менюта, табове и др. По-специално внимание е поставено върху използването, сравняването и критичното осмисляне на информация, представена в няколко източника. Това сближаване на целите на PISA – какво и как се измерва, с параметрите на медийната, информационната и цифровата грамотност, които са отделно дефинирани, но все по-трудно отделими и разглеждани като самостоятелни, прави методологията на PISA приложима за целите на измерването на дигитално-медийната грамотност на учениците, разбирана като способността, или комплексът от знания, умения и нагласи за критичен анализ и оценката на информацията, откривана онлайн, конструктивното взаимодействие с околните, себеизразяването чрез създаване на съдържание, решаването на проблеми и взаимовръзката между тези процеси.¹³

С оглед на това сближаване и най-вече на широкото признание и въвеждане на изследването PISA като основен инструмент за установяване и измерване на степента на формиране на когнитивни умения¹⁴, приложими за справянето с множество и многообразни ситуации¹⁵, екипът, разработил методиката за измерване на дигитално-медийните умения на български ученици, интегрира структурата и формата на тестовите единици на методиката за оценка на глобални компетентности на PISA. Резултатите на българските ученици на тестовите PISA са един от индикаторите с най-голяма тежест, а по-специално стойностите на четивната грамотност – с най-голяма тежест (30%), в методологията на Индекса на медийна грамотност на Институт „Отворено общество“ София – единственият съществуващ инструмент, който чрез редица показатели (тоест композитно) измерва предпоставките за високи нива на медийна грамотност на гражданите на 35 страни в Европа, в т.ч. всички държави членки на ЕС, разглеждана като необходимо условие за устойчивост на обществата към дезинформацията и феномена „пост-истина“. Между 2017 и 2022 г. – период на значително усилване на публичното говорене и внимание към темата за дезинформацията и значението на медийната грамотност във връзка с поредица от кризи като излизането на Обединеното кралство от ЕС, пандемията от Ковид-19 и войната на Русия в Украйна – има четири издания, в които 35 страни в Европа са оценени и класирани според техния капацитет да устоят на негативните ефекти на информационната криза. Освен качеството на образованието, останалите индикатори за измерване на медийната грамотност чрез този инструмент са индикаторите за медийна свобода (на Freedom House и на Репортери без граници), делът от населението с университетско образование и доверието в другите (по данни на Евростат) и електронното участие (по данни на ООН).

Независимо, че мненията на родителите, представени по-долу, не са подкрепени с аргументи и остава отворен въпросът как точно разбират функционалната грамотност респондентите в това проучване в или извън контекста на медийната грамотност и уменията, които я изграждат, не бива да се пренебрегва

медийна грамотност в Каталуня, Хърватия, Франция, Гърция, Ирландия, Португалия и Словакия и тестван сред близо 9000 ученици от тези държави.

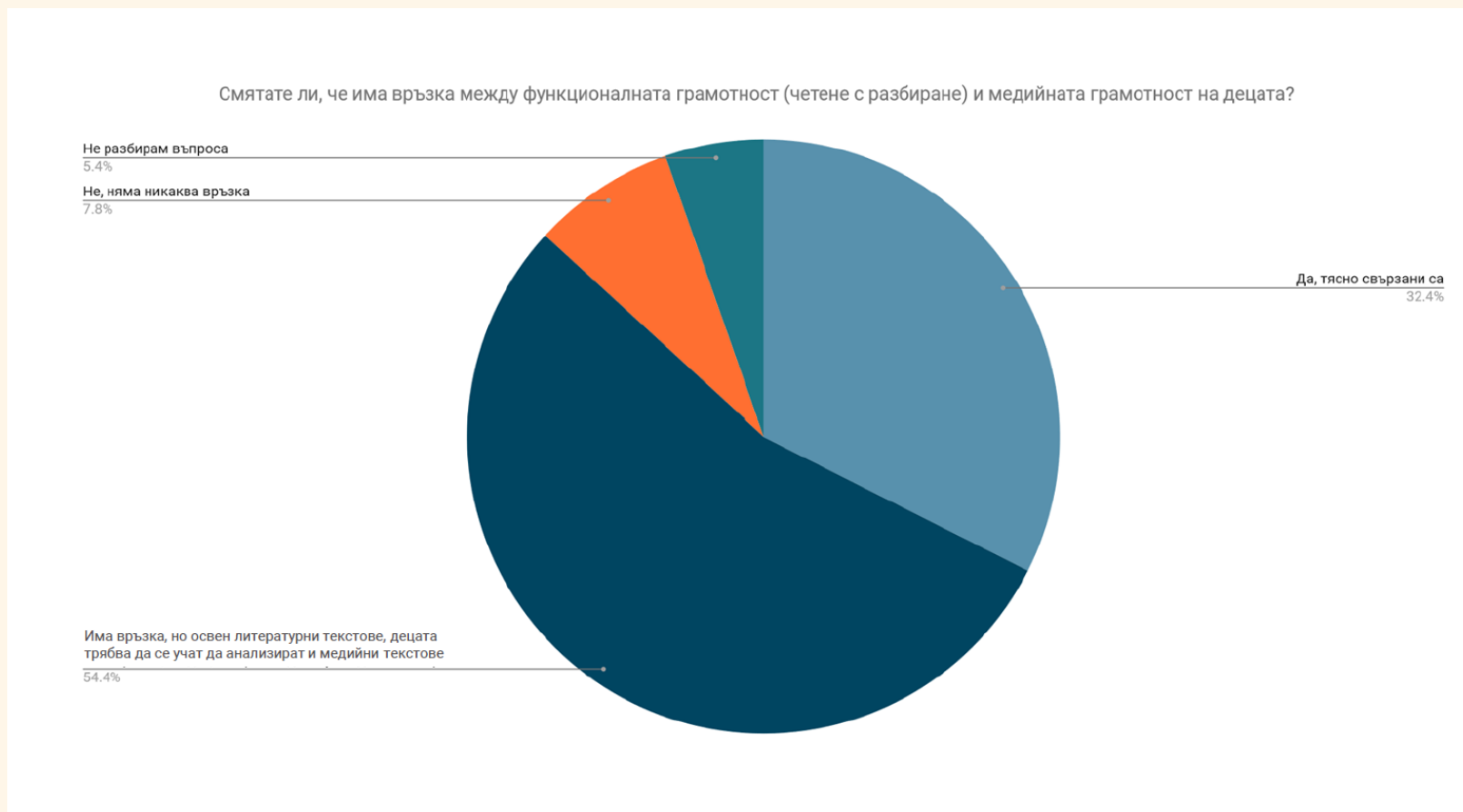
<https://edumediatest.eu/#answers1>

¹³ Методиката, обновено издание от 2021 г., стр. 4

¹⁴ Когнитивните умения са набор от стратегии за мислене, които позволяват използването на език, числа, разсъждения и придобити знания. Те се състоят от вербални, невербални и умения за мислене от по-висш порядък. OECD, 2030 Project

¹⁵ OECD. 2019. PISA 2018 Assessment and Analytical Framework. PISA, OECD Publishing, Paris. Available at: <https://doi.org/10.1787/b25efab8-en>

обстоятелството, че над половината от тях не просто виждат връзка между четенето с разбиране и медийната грамотност, а са на мнение, че освен литературни текстове, децата трябва да се учат да анализират и медийни текстове.¹⁶

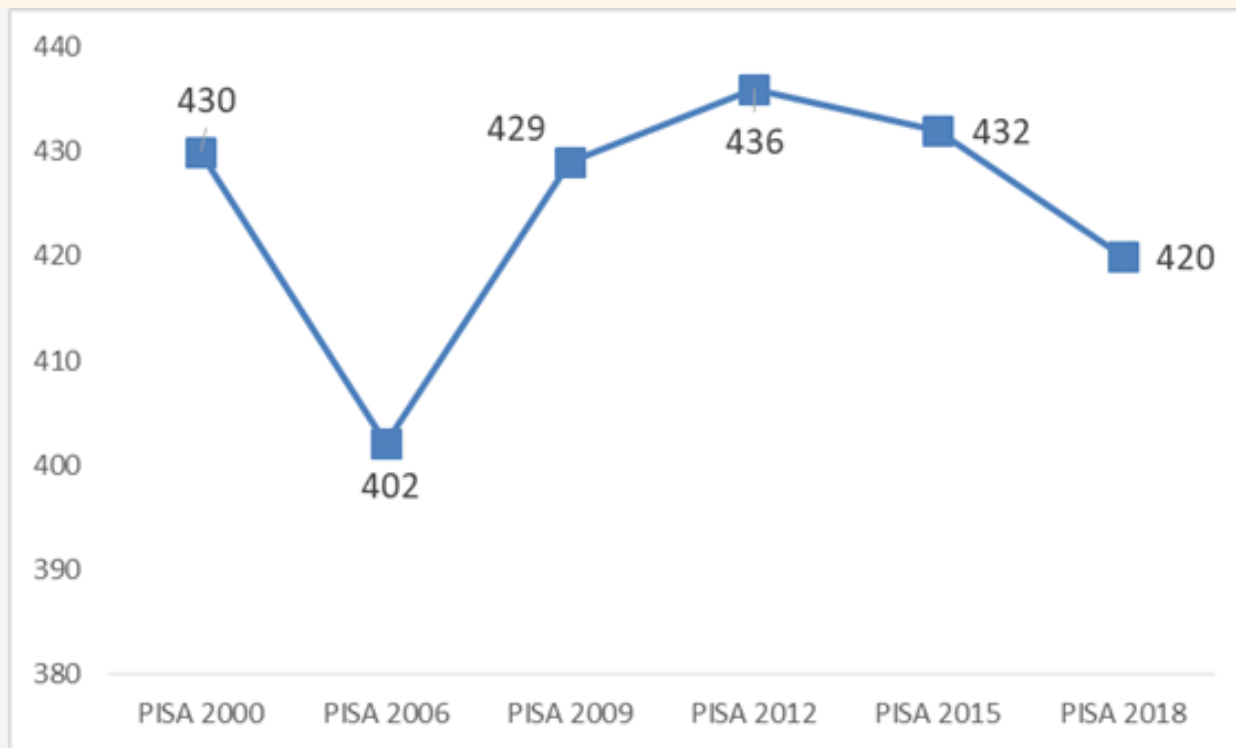

Разпределение на отговорите на въпроса „Смятате ли, че има връзка между функционалната грамотност и медийната грамотност на децата, включен в анкетната карта за родители, чрез която е осъществено проучването „Медиите, родители и развитието на децата“ на Коалицията за медийна грамотност и Асоциация Родители през 2021 г. (n=1190) Въпрос с избираеми отговори

Връзката между грамотността изобщо, четивната грамотност в частност и уменията, които се отнасят до различните дефиниции за медийна, информационна и цифрова грамотност, е предпоставена и при изработването на основната хипотеза, проверена в това изследване и разгледана в доклада, представящ резултатите

¹⁶ Понятието медиен текст е въведено и разяснено в учебното съдържание по български език за седми клас. Медийните текстове използват думи, графики, звуци и/или изображения в печатна, устна, визуална или електронна форма, за да предадат на своите аудитории информация и идеи на своята.

и изводите от него. Данните на PISA 2018 показват, че средният резултат на българските ученици е 420 точки – с -7 точки, или значително по-нисък от средното за държавите от ОИСР, а в сравнителен план между данните от последните 3 оценявания се наблюдава устойчиво понижение на средните резултати на българските ученици:

С резултатите, които са постигнали през 2018 г., българските ученици се намират под критичния праг в постиженията си в областта на четенето, или иначе казано имат съществени пропуски в подготовката си. Това обстоятелство, в комбинация с останалите индикатори, измервани чрез индекса за медийна грамотност, както и ниските стойности на други релевантни индикатори, измервани чрез непряко свързани с нивата на медийна грамотност инструменти, утвърдени на ниво ЕС, като MPM¹⁷ и DESI¹⁸, създава предпоставка за песимистично очакване по отношение на представянето на учениците в първото тестване по новата методика, представено в този доклад. Същевременно целите на това проучване са колкото хипотезата за ниски нива на дигитално-медийната грамотност на учениците да бъде проверена, толкова и чрез поставянето им в контекста, описан тук, да бъдат направени допускания и изводи и изведени препоръки за въвеждане на

¹⁷ Мониторинговото изследване MPM, което се осъществява от Центъра за медиен плурализъм и медийна свобода към Европейският университетски институт във Флоренция от 2014 година и в което медийната грамотност се измерва по различни показатели от тези в Индекса на ИОО София и като индикатор за социално включване в контекста на рисковете за медийния плурализъм

¹⁸Индекса за цифрова икономика и общество (DESI) на Европейската комисия, и по-специално измерението Човешки капитал, което се отнася до уменията за използване на интернет, основни и специализирани умения в областта на цифровите технологии

конкретни мерки за адекватна и навременна реформа в образованието. Допълнителна хипотеза, която може да бъде проверена след провеждане на следващото издание на PISA – през 2025 г. (изданието през 2022 г. е проведено в периода между националното проучване, представено в този доклад, и неговото написване, но докладите на OECD няма да излязат преди 2023 г.), тоест чрез него не може да бъде измерена ефективността на въпросните мерки) – е за повишаване паралелно на четивната грамотност и на дигитално-медийните умения на учениците в резултат на целенасоченото, системно и измеримо развиване на критичното мислене на учениците чрез компетентно и устойчиво интегриране на елементите на медийната грамотност и областите на DigComp в програмите по общообразователните предмети.

Теоретична рамка и приложение на методиката

За целите на тази методика е адаптирана *Методиката за оценка на глобални компетентности* на програмата,¹⁹ която оценява *степента на формиране на когнитивни умения*, приложими за справянето с множество и многообразни ситуации. Тя е предпочетена през други релевантни методики заради акцента ѝ върху четири когнитивни процеса, които са взаимосвързани с когнитивните умения на рамката DigComp.

Компетентност	Когнитивни умения
1. Информационна грамотност	1.1 Търсене и подбор на информация 1.2 Анализ и оценка на информацията 1.3 Управление на информацията
2. Комуникация и сътрудничество	2.1 Взаимодействие с други хора чрез дигитални технологии 2.2 Споделяне чрез/в дигитални технологии 2.3 Гражданско участие чрез дигитални технологии 2.4 Сътрудничество чрез дигитални технологии 2.5 Нетикет 2.6 Управление на дигитална идентичност
4. Безопасност	4.1 Предпазване на устройства 4.2 Лични данни и поверителност 4.3 Грижа за здравето и благосъстоянието 4.4 Предпазване на околната среда
5. Решаване на проблеми	5.1 Решаване на технически проблеми 5.2 Идентифициране на нужни и подбор на технологични решения 5.3 Иновативно използване на дигитални технологии 5.4 Идентифициране на пропуски в дигиталната компетентност

Фигура 1 Таблица 1 Компетентности 1, 2, 4 и 5 от рамката DigComp (Carretero et al., 2017)

¹⁹ OECD. 2019. PISA 2018 Assessment and Analytical Framework. PISA, OECD Publishing, Paris. Available at: <https://doi.org/10.1787/b25efab8-en>

Тези когнитивни процеси и взаимовръзки са:

1. Оценка на информация, формулиране на аргументи и интерпретация на сложни ситуации и проблеми.

Този когнитивен процес включва:

- **разсъждение** на база на **данни и аргументи** по дадена тема;
- ефективно **търсене** на **релевантна информация**;
- **оценка** на **информация** на база на **релевантност, достоверност и надеждност**;
- **синтез** на **информация** чрез комбинация от **предишни и нови знания** и **критични разсъждения** с цел **интерпретация на сложни ситуации и проблеми**²⁰

Приема се, че най-значима е взаимовръзката между този когнитивен процес и когнитивните умения от компетентност 1. **Информационна грамотност** на DigComp, но той може да бъде прилаган с цел изграждане на аргументи при групови и граждански процеси (умения 2.3 и 2.4 от рамката), или с цел идентифициране на фалшиви идентичности при предпазване на личните данни, здравето и благосъстоянието на индивида в дигитална среда (компетентности 4.2 и 4.3 от рамката).

2. Идентифициране и анализ на множество перспективи.

Вторият когнитивен процес акцентира върху способността на оценяваните лица да:

- **разпознават** различните **перспективи** (или гледни точки) по даден **проблем**;
- **факторите**, които влияят за изграждането на тези перспективи, включително **културна принадлежност, достъп до информация и ресурси** и др.;
- начините по които перспективите формират **човешките взаимодействия** и **интерпретации на събития, проблеми и феномени**.²¹

Този когнитивен процес е съобразен конкретно с *Методиката за оценка на глобални компетентности* на PISA, но подобен анализ на многообразни, понякога противоречиви, перспективи би могъл да бъде изключително полезен за **ефективна оценка на информацията** (умение 1.2 на DigComp) и ползотворно взаимодействие с околните (уменията на компетентност 2. **Комуникация и сътрудничество** и компетентност 4.3 **Грижа за здравето и благосъстоянието** на DigComp).

3. Разбиране на различия в комуникацията. Третият когнитивен процес представлява анализ на разнообразни контексти и норми на общуване и решаване на конфликти по време на взаимодействие.²² Той е директно приложим за формулиране на конкретни, ясни и изчерпателни съобщения спрямо собствените нужди и нуждите на другите участници в общуването (компетентности 2.1, 2.2 на DigComp), за постигане на **конструктивен подход и медиация по време на общуване** (компетентности 2.3, 2.4 на DigComp), както и за дискутиране и изграждане на ефективни норми на взаимодействие (уменията от компетентност 2.5 на DigComp).

²⁰ (ibid, цитирано в „Методология за оценяване на дигитално-медийните умения на гимназисти“)

²¹ (ibid)

²² (ibid)

Тези **критерии за ефективна комуникация** са тясно свързани с превенцията и интервенцията на рискове, свързани с взаимодействие с други хора в дигитална среда (уменията от компетентност 4. *Безопасност* на DigComp).

4. **Оценка на действия и последствия.** Последният, четвърти когнитивен процес, включва предлагане и оценка на различни **решения на даден проблем** при налична информация.²³ Тук следва да бъде обяснено как настоящата методика предлага да бъдат оценявани уменията от компетентност 5. **Решаване на проблеми** на рамката DigComp, които олицетворяват този когнитивен процес. В естеството си, проблемите в дигитална среда, независимо дали са чисто **технически** (умение 5.1), **концептуални** (умение 5.3), или **комплексни** (умения 5.2 и 5.4), тематично се припокриват с една или повече от другите области на компетентност на DigComp, включително **боравене с информация, взаимодействие с хора** и/или прилагане на **мерки за безопасност**. Ето защо решаването на проблеми може да се разглежда като спомагателен когнитивен процес, чрез който оценяваното лице **рефлектира върху дадена ситуация** и преценява и предлага **ефективен ход на действие**, като това може да включва **оценка на достоверността и надеждността на информацията, оценка на ефективността на комуникацията, оценка на риска в дигиталното пространство**, или комбинация от тези оценъчни процеси.

Чрез настоящата методика се извличат конкретни **дигитално-медийни умения**, както и различни равнища на тяхното усвояване. Тези равнища **не се** окачествяват с различни тежести при оценяването на постиженията на учениците, тъй като трудността на задачите зависи и от други фактори и е възможно някои изследвани лица да са развили по-горни равнища на някои от уменията, за сметка на по-долни.

Структура и формат на тестовите единици

Структурата и форматът на тестовите единици за оценка на дигитално-медийните компетентности на гимназисти също е базирана на *Методиката за оценка на глобални компетентности* на PISA. Една типична тестова единица представлява **описание на реална житейска ситуация** (или **казус**), в която биха могли да бъдат приложени **една или повече дигитално-медийни компетентности**, придружена от поредица последователни **тестови въпроси по ситуацията**.²⁴ Всеки тестов въпрос съответства на определено ниво на сложност от двата тестови варианта в Приложения 1 и 2 и отговаря на конкретни дигитално-медийни умения от Приложение 3. Тестовите въпроси могат да бъдат както затворени (вярно / грешно, възможност за избор на верен отговор, или подреждане според даден критерии - напр. степен на достоверност на информационните източници), така и свободни, чрез които учениците сами формулират отговорите си.

²³ (ibid)

²⁴ (ibid)

Тест 1				Тест 2			
Умение	Максимален брой точки	Всички грешни	Всички верни	Умение	Максимален брой точки	Всички грешни	Всички верни
				Търсене и селекция на информацията-равнище1	2	63	12
Оценка на информацията - равнище 1 ²⁵	4	18	9	Оценка на информацията - равнище 1	6	16	1
Оценка на информацията - равнище 2 ²⁶	17	1	2	Оценка на информацията - равнище 2	8	4	0
Оценка на информацията - равнище 3 ²⁷	4	4	14	Оценка на информацията - равнище 3	6	8	4
				Управление на информацията - равнище 1 ²⁸	2	70	7
				Взаимодействие с други хора чрез дигитални технологии - равнище 1 ²⁹	1	56	44

²⁵ На това равнище лицето:

Оценява достоверността и надеждността на обичайни (познати) източници на данни, информация и дигитално съдържание.

Открива явна информация в несложен текст.

Открива непълна или загатната информация.

²⁶ На това равнище лицето:

Анализира, сравнява и оценява достоверността и надеждността на познати (обичайни) източници на данни, информация и дигитално съдържание.

Анализира, сравнява и оценява достоверността и надеждността на разнообразни данни, информация и дигитално съдържание.

Тълкува текст с непълна или противоречива информация. Тълкува графики, таблици и др. графично представени данни. Осмисля и оценява сложен текст като използва широко разпространено познание.

²⁷ На това равнище лицето:

Оценява критично достоверността и надеждността на непознати източници на данни, информация и дигитално съдържание;

Оценява критично достоверността и надеждността на разнообразни данни, информация и дигитално съдържание;

Извлича неявно дадена информация в сложен текст по непозната тема.

Осмисля и оценява сложен текст по непознат проблем от различни перспективи.

Борави с непознати идеи, противоречива информация и абстрактни понятия и твърдения.

²⁸ На това равнище лицето **открива** начини за **организация, съхранение и извличане** на данни информация и съдържание по прост начин в дигитална среда.

²⁹ На това равнище лицето:

Познава основни видове **технологии**, подходящи за групови задачи и комуникация, съобразено с целта на общуването и нуждите на всички участници в комуникацията.

Познава основни **функционалности** на технологията, които да позволят зачитане на благосъстоянието на всички участници във взаимодействието и личните им данни.

Различава ефективна от неефективна **комуникация**.

Взаимодействие с други хора чрез дигитални технологии - равнище 2 ³⁰	1	70	30				
				Гражданско участие чрез дигитални технологии - равнище1 ³¹	1	58	42
Гражданско участие чрез дигитални технологии - равнище 3 ³²	2	67	6				
				Сътрудничество чрез дигитални технологии – равнище 1 ³³	1	66	34
				Сътрудничество чрез дигитални технологии – равнище 2 ³⁴	3	39	6
Предпазване на лични данни и поверителност – равнище 1 ³⁵	1	66	34	Предпазване на лични данни и поверителност – равнище 1	1	37	63
				Предпазване на лични данни и поверителност - равнище2 ³⁶	1	67	33

³⁰ На това равнище лицето:

Избира подходяща технология за комуникация от множество такива, като се съобразява с целта на общуването и нуждите на всички участници в комуникацията.

Избира подходяща технология, спрямо функционалностите за запазване на благосъстоянието на всички участници във взаимодействието и личните им данни.

Общува ефективно в дигитална среда като се изразява ясно, точно, структурирано.

³¹ На това равнище лицето **разпознава** различни дигитални услуги, чрез които може да участва активно в обществото и които позволяват овластяване и гражданско включване

³² На това равнище лицето:

Оценява всички гледни точки и аргументи При възникнали спорове от гледна точка на достоверността, надеждността и яснотата на представената информация.

Препоръчва различните дигитални услуги, чрез които може да участва активно в обществото и които позволяват овластяване и гражданско включване.

Препоръчва подходящи норми за поведение при дигиталното сътрудничество.

³³ На това равнище лицето:

Разпознава различни типове платформи и технологии, подходящи за различни групови процеси.

Познава основни норми и стъпки, с които следва да се съобрази работата на групата, така че всеки да участва и да има възможност да изрази мнението си.

Познава основни начини, по които да се разпредели и организира процеса на работа на групата.

³⁴ На това равнище лицето:

Избира подходящи технологии и платформи за различни групови процеси

Обсъжда норми и стъпки, с които следва да се съобрази работата на групата, така че всеки да участва и да има възможност да изрази мнението си.

Обсъжда плюсове и минуси на различни начини, по които да се разпредели и организира процеса на работа на групата.

³⁵ На това равнище лицето **идентифицира** основни начини за използване и споделяне на лична информация, предпазвайки себе си и другите от щети.

³⁶ На това равнище лицето **обсъжда** начини за използване и споделяне на лична информация, предпазвайки себе си и другите от щети.

Предпазване на лични данни и поверителност – равнище 3 ³⁷	1	49	51			
				Грижа за здравето и благополучието в дигитална среда - равнище 1 ³⁸	3	44
Решаване на технически проблеми в дигитална среда – равнище 1 ³⁹	1	66	34	Решаване на технически проблеми в дигитална среда – равнище 1	1	37
Решаване на технически проблеми в дигитална среда – равнище 2 ⁴⁰	1	49	51			
				Определяне на потребности и технологични решения – равнище 2 ⁴¹	2	70
				Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда – равнище 1 ⁴²	5	19
Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда – равнище 2 ⁴³	2	51	15			

³⁷ На това равнище лицето **прилага** начини за използване и споделяне на лична информация, предпазвайки себе си и другите от щети.

³⁸ На това равнище лицето **идентифицира** основни начини за избягване на здравни рискове и на опасности, заплашващи физическото и психологическото си благополучие при използване на дигитални технологии.

³⁹ На това равнище лицето:

Разпознава прост и познат **технически** проблем в дигитална среда без очевидно решение.

Идентифицира алтернативни решения на технически проблем.

Избира най-подходящото решение на технически проблем в според очакваното състояние на средата.

⁴⁰ На това равнище лицето

Анализира позната техническа проблемна ситуация в дигитална среда.

Формулира технически проблем без очевидно решение в **позната среда**.

Оценява алтернативни решения на технически проблем в **позната среда**.

Аргументира най-подходящото решение на технически проблем в позната среда според очакваното състояние на средата.

⁴¹ На това равнище лицето **описва** алтернативни технологични решения за задоволяване на потребностите и **аргументира** най-подходящото решение.

⁴² На това равнище лицето

Разпознава прост и познат **концептуален** проблем в дигитална среда без очевидно решение.

Идентифицира алтернативни решения на концептуален проблем.

Избира най-подходящото решение на концептуален проблем в според очакваното състояние на средата.

⁴³ На това равнище лицето

Анализира позната проблемна ситуация в дигитална среда.

Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда – равнище 3 ⁴⁴	1	58	42	Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда - равнище 3	4	45	1
Предпазване на устройства – равнище 1 ⁴⁵	1	66	34				
Предпазване на устройства – равнище 3 ⁴⁶	3	22	21				
Дигитална идентичност – равнище 1 ⁴⁷	4	13	16				
Грижа за здравето и благополучието в дигитална среда – равнище 2 ⁴⁸	2	51	17				

Таблица 2: В **червено** са отбелязани областите, в които учениците са дали **над 50% само грешни отговори**; в колона **Всички верни отговори с получер** са отбелязани областите (уменията), в които учениците са дали **над 50% само верни отговори**. В зелено са маркирани областите (уменията), които са измервани и в двете групи (тест 1 и тест 2)

Представяне на тестовите единици и на резултатите от двата теста

Тестова група 1

Формулира концептуален проблем без очевидно решение в **позната среда**.

Оценява алтернативни решения на проблем в **позната среда**.

Аргументира най-подходящото решение на концептуален проблем в позната среда според очакваното състояние на средата.

⁴⁴ На това равнище лицето

Анализира непозната проблемна ситуация в дигитална среда.

Формулира концептуален проблем без очевидно решение в **непозната среда**.

Оценява алтернативни решения на проблем в **непозната среда**.

Прилага най-подходящото решение на концептуален проблем в непозната среда според очакваното състояние на средата.

⁴⁵ На това равнище лицето **идентифицира** основни мерки за безопасност и начини за предпазване на дигитални устройства и на дигитално съдържание.

⁴⁶ На това равнище лицето **прилага** мерки за безопасност и начини за предпазване на дигитални устройства и на дигитално съдържание

⁴⁷ На това равнище лицето

Разпознава ясно формулирана дигитална идентичност.

Идентифицира ясно формулирани и редовно употребявани начини за предпазване на репутацията си онлайн.

Разпознава основни видове данни, които произвежда чрез различни средства и услуги в дигитална среда.

⁴⁸ На това равнище лицето **обсъжда** начини за избягване на здравни рискове и на опасности, заплашващи физическото и психологическото си благополучие при използване на дигитални технологии.

Умение	Максимален брой точки	% ученици, получили съответния брой точки																	
		Всички грешни	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Оценка на информацията: равнище 1	4	18	31	25	17	9													
Оценка на информацията: равнище 2	17	1	0	1	1	3	4	8	10	12	12	10	8	6	6	6	5	5	2
Оценка на информацията: равнище 3	4	4	14	34	36	14													
Взаимодействие с други хора чрез дигитални технологии: равнище 2	1	70	30																
Гражданско участие чрез дигитални технологии: равнище 3	2	67	27	6															
Дигитална идентичност: равнище 1	4	13	28	26	18	16													
Предпазване на устройства: равнище 1	1	66	34																
Предпазване на устройства: равнище 3	3	29	34	35	3														
Предпазване на лични данни и поверителност: равнище 1	1	66	34																
Предпазване на лични данни и поверителност: равнище 3	1	87	13																
Грижа за здравето и благополучието в дигитална среда: равнище 2	2	51	32	17															
Решаване на технически проблеми в дигитална среда: равнище 1	1	66	34																
Решаване на технически проблеми в дигитална среда: равнище 2	1	87	13																
Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда: равнище 2	2	51	34	15															
Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда: равнище 3	1	58	42																

Таблица 1 С получер и получер в червено са открити, съответно, най-ниските и най-високите проценти на учениците, получили съответния брой точки при измерването на отделните компетентности. Данните от измерванията на уменията, които са представени на редове в жълт и оранжев цвят, сигнализират за най-големи дефицити.

Тест 1 (вж. Приложение 1) покрива уменията **Оценка на информацията** (равнища 1, 2, и 3), **Взаимодействие с други хора чрез дигитални технологии** (равнище 2), **Гражданско участие чрез дигитални технологии** (равнище 3), **Предпазване на лични данни и поверителност** (равнища 1 и 3), **Решаване на**

технически проблеми в дигитална среда (равнища 1 и 2), **Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда** (равнища 2 и 3), **Предпазване на устройства** (равнища 1 и 3), **Дигитална идентичност** (равнища 1), и **Грижа за здравето и благополучието в дигитална среда** (равнища 2).⁴⁹

Най-слаби са резултатите на учениците по отношение на взаимодействието с други хора чрез дигитални технологии (област на компетентност *Комуникация и сътрудничество*), гражданското участие чрез дигитални технологии (*Комуникация и сътрудничество*), предпазването на лични данни и поверителност (*Безопасност*), решаването на технически проблеми в дигитална среда (*Решаване на проблеми*) и предпазването на устройства (*Безопасност*). По всеки от тези въпроси повече от две трети от ученици са дали само грешни отговори. В допълнение, въпросите, отнасящи се до Грижа за здравето и благополучието в дигитална среда (равнища 2) и Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда (равнища 2 и 3), са получили повече грешни, отколкото верни отговори (50+ процента). Въпреки че повечето от тези умения са по-скоро инструментални и е възможно учениците да се справят добре с практическото приложение на някои от измерваните умения, чрез тестовите единици се проверява способността им да осмислят конкретна ситуация, в която може да бъдат поставени, ефективността и последиците от възможните действия, които могат да предприемат, как извличат и интерпретират информация, въз основа на която трябва да вземат решения. Повече от половината ученици са дали верен отговор (в случая въпросът е само един, но в други направления са повече – съответно пълният брой точки е различен от 1) само на въпросите в областите **Предпазване на лични данни и поверителност** (равнища 3) и **Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда** (равнища 2). Уменията, по които далите само верни отговори ученици са много малък дял, също заслужават повишено внимание. Това са **Оценка на информацията** (компетентност в областта на *информационната грамотност*) - стойности между 2 и 13 и за трите равнища; **Гражданско участие чрез дигитални технологии** (*Комуникация и сътрудничество*) – 6; **Дигитална идентичност** (*Комуникация и сътрудничество*) – 16; и **Грижа за здравето и благополучието в дигитална среда** (*Безопасност*) - 17. Повечето от тези умения са свързани с критичното мислене и способността на учениците да правят преценка за качеството на информацията, с която взаимодействат, както и за уменията си комуникират своите идеи, ценности и разбираня в различен контекст.

Като *трудни* и *много трудни* са оценени всички тестове единици, включени в тест 1, които изискват от учениците да дадат обоснован отговор на поставения въпрос, както и 12 от 13-те задачи със свободен отговор. Чрез извършения анализ на трудността по формулата $P = 100 * \frac{\text{брой на лицата от двете екстремални групи, които са решили вярно задачата}}{\text{общ брой на лицата от двете екстремални групи}}$ е установено, че за учениците в десети класи лесни и много лесни са задачи, на които от тях се изисква да оценяват твърдения като *верни* или *неверни* само чрез посочване (вярно/невярно), без да се налага да аргументират преценките си. Един единствен въпрос с избираем отговор, а не със свободен, също се оказва лесен за учениците. Това е въпрос, измерващ компетентността Оценка на информацията от средно равнище чрез тълкуване на текст с непълна или противоречива информация. От резултатите (в т.ч. единици с оптимална трудност от гледна точка на съотношението между верни и неверни отговори) ясно се вижда, че за учениците е много по-лесно да отговорят на въпроси, изискващи критично мислене и прилагане на компетентностите от рамката на DigComp тогава, когато тези въпроси са с избираем отговор или с отговор вярно/невярно, при които шансът да налучкат верния отговор е 50/50. **От тук може да се изведе заключението, че за учениците е значително по-трудно да анализират текст и да правят преценка за неговата достоверност или за собствените си действия, стратегии и избори в различни проблематични ситуации тогава, когато съвсем сами трябва да интерпретират смисъла, вложен в дадено съобщение, и да предвидят последиците от изборите, които правят.**

⁴⁹ Където равнища 1 е най-ниско, а равнища 3 – най-високо

Тестова група 2

Умение	Максимален брой точки	% ученици, получили съответния брой точки																	
		Всички грешни	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Търсене и селекция на информацията: равнище 1	2	63	25	12															
Оценка на информацията: равнище 1	6	16	21	22	21	14	6	1											
Оценка на информацията: равнище 2	8	4	9	17	17	18	19	12	4										
Оценка на информацията: равнище 3	6	8	15	22	24	16	10	4											
Управление на информацията: равнище 1	2	70	23	7															
Взаимодействие с други хора чрез дигитални технологии: равнище 1	1	56	44																
Гражданско участие чрез дигитални технологии: равнище 1	1	58	42																
Сътрудничество чрез дигитални технологии: равнище 1	1	66	34																
Сътрудничество чрез дигитални технологии: равнище 2	3	39	38	18	6														
Предпазване на лични данни и поверителност: равнище 1	1	37	63																
Предпазване на лични данни и поверителност: равнище 2	1	67	33																
Грижа за здравето и благополучието в дигитална среда: равнище 1	3	44	35	18	3														
Решаване на технически проблеми в дигитална среда: равнище 1	1	37	63																
Определяне на потребности и технологични решения: равнище 2	2	70	23	7															

Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда: равнище 1	5	19	19	25	23	12	2												
Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда: равнище 3	4	45	28	18	7	1													

Тест 2 (вж Приложение 2) покрива уменията **Търсене и селекция на информацията** (равнище 1), **Оценка на информацията** (равнища 1, 2 и 3), **Управление на информацията** (равнище 1), **Взаимодействие с други хора чрез дигитални технологии** (равнище 1), **Гражданско участие чрез дигитални технологии** (равнище 1), **Сътрудничество чрез дигитални технологии** (равнища 1 и 2), **Сътрудничество чрез дигитални технологии** (равнище 2), **Предпазване на лични данни и поверителност** (равнища 1 и 2), **Грижа за здравето и благополучието в дигитална среда** (равнище 1), **Решаване на технически проблеми в дигитална среда** (равнище 1), **Определяне на потребности и технологични решения** (равнище 2) и **Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда** (равнища 1 и 3). Най-слаби са резултатите на учениците по отношение на **Управление на информацията** (равнище 1), **Определяне на потребности и технологични решения** (равнище 2), **Предпазване на лични данни и поверителност** (равнище 2), **Сътрудничество чрез дигитални технологии** (равнище 1) и **Търсене и селекция на информацията** (равнище 1). Повече от половината ученици от групата, която е попълвала втория вариант на теста, са дали верни отговори (100%, 1/1 въпрос) единствено на въпросите, покриващи умения за **Решаване на технически проблеми в дигитална среда** (равнище 1) и **Предпазване на лични данни и поверителност** (равнище 1). Уменията, по които далите само верни отговори ученици са много малък дял, са **Оценка на информацията** (компетентност в областта на *информационната грамотност*) - стойности между 0 и 4 и за трите равнища; **Управление на информацията** (*Информационна грамотност*) – 7; **Грижа за здравето и благополучието в дигитална среда** (*Безопасност*) – 3; **Определяне на потребности и технологични решения** (*Решаване на проблеми*) – 7; **Решаване на концептуални проблеми в дигитална среда** (*Решаване на проблеми*) - равнища 1 и 3 - съответно само 1 и 2%.

Двата теста не са еквивалентни и взаимнозаменяеми поради обстоятелството, че чрез по-голямата част от тестовите единици се измерват различни когнитивни умения, както и поради различната трудност на тестовите единици или по-точно на поставените въпроси. Извършеният психометричен анализ показва, че, за разлика от тест 1, нито една от задачите не е била лесна или много лесна за учениците, попълвали тест 2, в т.ч. задачите с избираеми отговори и с отговори вярно/невярно. Същевременно и за тази група ученици задачите със свободен отговор, изискващи самостоятелни разсъждения и артикулиране на аргументи, са били трудни или много трудни, което потвърждава горното заключение, че развиването на критично мислене и на компетентностите, включени в рамката на DigComp, изисква промени в методите на преподаване и оценяване на учениците.

Областите, които са покрити и в двата теста, са **Оценка на информацията** – и трите равнища, първо равнище на **Предпазване на лични данни и поверителност** и първо равнище на **Решаване на технически проблеми в дигитална среда**. В таблица 2 са съпоставени резултатите в препокриващите се области на учениците от двете тестови групи. В долната таблица (таблица 3) са представени измерваните чрез тестовите когнитивни умения в четири от петте компетентности, които изграждат рамката на DigComp:

Таблица 3 Компетентности 1, 2, 4 и 5 от рамката DigComp (Carretero et al., 2017)

Компетентност	Когнитивни умения
1. Информационна грамотност	1.1 Търсене и подбор на информация 1.2 Анализ и оценка на информацията 1.3 Управление на информацията
2. Комуникация и сътрудничество	2.1 Взаимодействие с други хора чрез дигитални технологии 2.2 Споделяне чрез/в дигитални технологии 2.3 Гражданско участие чрез дигитални технологии 2.4 Сътрудничество чрез дигитални технологии 2.5 Нетикет 2.6 Управление на дигитална идентичност
4. Безопасност	4.1 Предпазване на устройства 4.2 Лични данни и поверителност 4.3 Грижа за здравето и благосъстоянието 4.4 Предпазване на околната среда
5. Решаване на проблеми	5.1 Решаване на технически проблеми 5.2 Идентифициране на нужни и подборане на технологични решения 5.3 Иновативно използване на дигитални технологии 5.4 Идентифициране на пропуски в дигиталната компетентност

Уменията, в които учениците са показали най-добро представяне, са **Взаимодействие с други хора чрез дигитални технологии** (равнище 1, когнитивно умение, свързано с качеството и ефективността на комуникацията и сътрудничеството), **Гражданско участие чрез дигитални технологии** (равнище 1, когнитивно умение, свързано с качеството и ефективността на комуникацията и сътрудничеството), **Предпазване на лични данни и поверителност** (равнище 1, когнитивно умение, свързано с предпазването от рискове), **Предпазване на лични данни и поверителност** (равнище 3, когнитивно умение, свързано с предпазването от рискове), **Решаване на технически проблеми в дигитална среда** (равнища 1 и 2, когнитивно умение, свързано със способността да се намират решения на проблеми)

От данните се вижда недвусмислената необходимост от целенасочени усилия за повишаване на информационната грамотност и на определени аспекти от комуникационните умения на учениците. Това са двете компетентности от DigComp, при които има припокриване със способностите, отнасящи се до медийната грамотност. Диференциране на медийната грамотност от цифровата компетентност, дори когато са разглеждани заедно като комплекс от взаимосвързани и влияещи се едни от други знания, умения и нагласи, необходими на днешните граждани за уверено, безопасно и отговорно участие в цифровата медийно-информационна среда, е важно от гледна точка на идентифицирането на пропуските, структурирането на учебната програма с фокус върху ролята и природата на

медиите, различията между медиите като форма и съдържание и въвеждането на подходящи методи на преподаване и оценяването на напредъка в развитието на критичното мислене и културата на участие на учениците.⁵⁰

Обобщение, изводи и препоръки

Към 2022 г. – годината, в която министърът на културата ще представи политиката за развитие на медийната грамотност на българските граждани, а Европейската комисия трябва да получи първия доклад на България за изпълнението на изискванията по параграф 2 от чл.33а на Директивата 2018/1808 на ЕС⁵¹, заинтересованите страни в областта на образованието и медийните изследвания не разполагат с инструмент за пряко измерване на комплекса от знания, умения, разбиране и нагласи, свързани с медийната грамотност. Представената в този доклад методика представлява апробиран инструмент за проучване на определени аспекти от цифровата грамотност, в по-малка степен и косвено – и на медийната и информационната грамотност на учениците в гимназиален етап на средното образование в България, който, след по-нататъшното му прецизиране и валидиране, може да има допълваща роля в усилията за измерване и оценяване на качеството на формалното образование. Инструментът – методика за измерване на дигитално-медийните умения на учениците – е разработен от екип в състав Проф. Калин Банков, специалист по информационни технологии и измерване и оценяване в образованието в Института по математика към БАН, д-р Светла Петрова, образователен експерт, национален координатор на PISA в България до 2018 г., Доц. д-р Ралица Ковачева, медиен експерт от Софийски университет, Петър Кънчев, образователен експерт от Център за безопасен интернет, и Юлия Мишкова, експерт обучения от Заедно в час. Той е тестван пилотно в края на 2020 г., след което методиката е редактирана в рамките на проекта “Интегрален подход за развитие на медийната грамотност на учениците”, който Коалиция за медийна грамотност изпълнява в партньорство с Център за оценяване в предучилищното и училищното образование. През януари 2022 г. методиката е използвана за първото национално проучване на дигитално-медийните умения на гимназистите, а в рамките на кампанията „Дни на медийна грамотност 2022“ резултатите от проучването за обработени от експерти на Центъра за оценяване в предучилищното и училищното образование и анализирани в настоящия доклад, публикуван от Коалицията за медийна грамотност.

Основната хипотеза при изработването на дизайна на изследването, представено в този доклад, е потвърдена – учениците в 10 клас срещат сериозни затруднения при извличането и интерпретирането на информация от текст, в т.ч. медийни текстове, и данни, като тези трудности се проявяват особено видимо при оценяването на компетентностите и когнитивните им умения чрез въпроси с отговорен отговор и най-вече при задачи, които изискват от тях да артикулират обосновани разсъждения. Тези резултатите кореспондират с ниските нива на четивна грамотност на българските ученици, установени чрез изследванията на PISA, чиято адаптираща се към променящата се информационно-комуникационна среда дефиниция във все по-голяма степен покрива компетентностите в сечението

⁵⁰ В своите изследвания върху културата на участие и медийната грамотност проф. Хенри Дженкинс пренасочва разговора за „цифровото разделение“ от въпросите за достъпа до технологии към това как да се предоставят на всички млади хора възможност и условия да развиват необходимите културни и социални умения. Разглеждайки стратегиите, чрез които да се отговори на предизвикателствата пред културата на участие през XXI век чрез адекватно медийно образование, Дженкинс систематизира различните форми на културата на участие и необходимите ключови умения, измествайки фокуса от индивидуалното изразяване към социалните практики, чието изграждане училището би трябвало да подкрепя. Дженкинс дефинира културата на участие като (i) вид култура с относително ниски бариери на артистично изразяване и гражданска ангажираност, (ii) силна подкрепа за създаване и споделяне на нечии творения, (iii) особен тип неформално менторство, при което по-опитните споделят и предават знанията и уменията си сред начинаещите, (iv) в която членовете на дадена общност вярват, че техните приноси са важни и (v) чувстват определено ниво на социална свързаност помежду си (или най-малкото ги е грижа какво мислят другите хора за това, което са създали)

⁵¹ До 19 декември 2022 г. и на всеки 3 години след това държавите членки докладват на Комисията относно прилагането на параграф 1, с който е установено изискването (1) Държавите членки насърчават и предприемат мерки за развитието на умения за медийна грамотност

между цифровата и медийната грамотност – информационна грамотност и комуникация онлайн. Провеждането на ново изследване на PISA през 2022 г. (чиито резултати ще излязат през 2023 г.) ще даде възможност допълнително да се провери доколко двете методики измерват едни и същи и/или взаимосвързани умения и доколко резултатите от тези измервания се препокриват и препотвърждават. Тясната връзка между двете методики е предпоставена в избора на теоретична рамка, върху която е изградена методиката за измерване на дигитално-медийните умения на учениците, и в разширяването на понятието за четене с разбиране на PISA с интегрирането на практиките и когнитивните умения, присъщи на взаимодействието с информация и комуникацията в цифрова среда, които изискват много по-широк набор от умения (цифрови умения и умения на медийната грамотност). На този етап тази тясна връзка следва да се разглежда като аргумент за използване на методиката, представена в този доклад, още повече, че с нейния по-тесен и фокусиран обхват, тя може да бъде използвана за провеждането на тестване на учениците на по-малки интервали от изследванията на PISA, които се провеждат на интервал от три години. Така този инструмент може да бъде допълващ и подпомагащ задачата на ОИСП не само да измерва в съпоставителен план грамотността на учениците в близо 80 държави, но да информира образователните експерти и участниците в изработването на политики в областта на образованието в България за дългосрочните реформи и непосредствените задачи, които стоят пред тях по пътя на постигането на най-добрите образователни системи според класиранията им в изследванията на PISA.

За да отговори адекватно на идентифицираните дефицити по отношение на четивната грамотност и дигитално-медийните умения на българските ученици, българската образователна система се нуждае от систематична и интензивна реформа по отношение на начините на преподаване и оценяване и на видовете съдържание, с което учениците взаимодействат ежедневно, придобивайки знанията, заложили в държавните образователни стандарти, а в по-малка или по-голяма степен и в самите ДОС, а оттам и в програмите по общообразователните предмети. Интегрирането на медийни текстове и ежедневна работа за различни цифрови информационни източници и инструменти, е ключ към развиването на критичното мислене на учениците и по-общо на изграждането на метакогнитивни умения⁵² и нагласи. Тези умения и нагласи са критично необходими на съвременните граждани за професионалната и личностната им реализация и отговорното им участие в публичната сфера и демократичните процеси.⁵³

Резултатите показват също, че независимо от широкото разпространение и автономната употреба сред повечето ученици на свързани с интернет устройства, което им дава непосредствен достъп до информация, знания и канали за комуникация, развиването на свързаните с отключването на пълния потенциал на този достъп умения не се случва в необходимата степен от само себе си – то е работа на училището. Подценяването или ограничаването на тази роля на училището, чието реализиране минава през преосмисляне на задачите пред учителите, учебното съдържание и учебния процес, трябва да се разглежда като риск за

⁵² В допълнение към критично мислене и умения за решаване на проблеми, учениците все повече трябва да развиват умения за учене и способността да разпознават собствените си знания, умения, нагласи и ценности, или т.нар. *метакогнитивни умения* (OECD 2030), и да придобиват познания за ефективно прилагане на стратегии за четене, докато навигират в Интернет, отбелязва се в доклада на ОИСП от 2021 г. „Читатели на 21-ви век. Развиване на умения за грамотност в дигиталния свят“ в отговор на въпроса „Защо четенето е ключ за гражданите и обществата на 21-ви век?“ Компасът за учене на ОИСП 2030 диференцира три различни типа умения:

- когнитивни и метакогнитивни умения, които включват критично мислене, творческо мислене, изграждане на умения за учене и саморегулиране
- социално-емоционални умения, които включват емпатия, самоефективност, отговорност и сътрудничество
- и практически и физически умения, които включват използване на нова информация и устройства за комуникационни технологии

Тези умения са разглеждани като част от холистична концепция за компетентност, включваща мобилизиране на знания, умения, нагласи и ценности в отговор на комплексни изисквания.

OECD. 2018, Education 2030: The Future of Education and Skills. Position paper, [http://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](http://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf).

⁵³ OECD. 2019. Future of Education and Skills 2030 Conceptual learning framework Concept note: Skills for 2030. https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/skills/Skills_for_2030.pdf

гражданското общество в България, което трябва да се справя с редица настоящи и възможни бъдещи кризи. Посрещането и преодоляването на подобни кризи, засилването на устойчивостта и прогресът на обществото в отговор на цифровата трансформация и ефектите на глобализацията, преминава през приоритизиране на усилията за формиране и насърчаване на културата на демократично участие на гражданите и залагането на образователни цели, които започват, но не свършват с формалното образование, ориентирани към постигането и поддържането на възможно най-високи нива на цифрова, медийна и информационна грамотност през целия живот.

Използвани източници:

Калин Банков, Светла Петрова, Ралица Ковачева, Петър Кънчев, Юлия Мишкова. 2021. Методология за оценяване на дигитално-медийните умения на гимназисти. https://gramoten.li/wp-content/uploads/2022/02/Методология-за-оценяване-на-дигитално-медийните-компетентности-на-гимназисти__v2022.pdf

Коалиция за медийна грамотност, Дистанционното обучение и уменията по медийна грамотност – допитване до ученици, 2020 г. <http://gramoten.li/wp-content/uploads/2020/09/Допитване-до-ученици-доклад.pdf>

Коалиция за медийна грамотност, Дистанционното обучение и уменията по медийна грамотност – допитване до учители, 2020 г. <http://gramoten.li/wp-content/uploads/2020/09/Допитване-до-учители-доклад.pdf>

Министерски съвет. Портал за обществени консултации. Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020 г.) <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=933>

Министерство на образованието и науката. Изпълнителна агенция „Програма за образование“. Проект BG05M2OP001-2.012 "Образование за утрешния ден". Публикувано на 24.02.2020 <http://sf.mon.bg/?go=projects&p=detail&projectsId=62>

Media Pluralism Monitor. EUI Centre for Media Pluralism and Media Freedom. Robert Schuman Centre. <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>

OECD. 2021. 21st-Century Readers. Developing Literacy Skills in a Digital World. стр. 22 <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/a83d84cb-en.pdf?expires=1654502170&id=id&accname=guest&checksum=E1D2F74A9FFD3794475479E8825C8D76>

OECD. 2019. PISA 2018 Assessment and Analytical Framework. PISA, OECD Publishing, Paris. Available at: <https://doi.org/10.1787/b25efab8-en>

OECD. 2019. PISA 2018 Assessment and Analytical Framework. PISA, OECD Publishing, Paris. Available at: <https://doi.org/10.1787/b25efab8-en> [http://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](http://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf).

OECD. 2019. Future of Education and Skills 2030 Conceptual learning framework Concept note: Skills for 2030. https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/skills/Skills_for_2030.pdf

The Digital Economy and Society Index (DESI) <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>

UNESCO: Grunwald Declaration on Media Education http://www.unesco.org/education/pdf/MEDIA_E.PD

Приложение 1 – задачи и резултати на учениците, попълвали тест 1

5G и Ковид-19

Прочетете текста и отговорете на въпросите към него.

Проф. Константинов сензационно пред БЛИЦ: Защо в Сан Марино има 30 000% повече смъртност от Китай?

„Едва ли е случайно, че Сан Марино въведе през 2018 година технологията 5G. Много е вероятно въпросната технология да има пагубно въздействие върху имунната система на хората и буквално да я разрушава”, заяви пред БЛИЦ проф. Константинов. Според него въпросът за въвеждането на технологията 5G трябва да бъде изследван още по-задълбочено и представен за обществена дискусия в международен план. „Ако се докаже, че 5G влияе тежко върху здравето и имунната система на населението, то нейното въвеждане трябва да бъде преустановено”, категоричен е професорът.

Въпрос 1. Като се основавате САМО на информацията от текста, отговорете каква е професията на цитирания професор Константинов. (Моля, изберете само един отговор.)

А Математик

Б Инженер

В Лекар

Г Не може да се прецени от текста

Когнитивни умения: 1.2 Оценка на информацията (второ равнище) Открива неявна информация в несложен текст.

Правилен отговор: Г - Не може да се прецени от текста

Въпрос 2. Текстът отразява:

(Моля, изберете само един отговор.)

А Реално събитие

Б Научни факти

В Предположение

Г Етичен проблем

Когнитивни умения: 1.2 Оценка на информацията (второ равнище) Тълкува текст с непълна или противоречива информация.

Правилен отговор: В - Предположение

Въпрос 3. Кое е вярното твърдение според текста?

А Има научно доказана връзка между пандемията от Ковид-19 и технологията 5G.

Б Има съмнения, че технологията 5G влияе на имунната система.

В Има доказателства, че технологията 5G уврежда имунната система.

Г Има твърдения, че технологията 5G убива гълъбите.

Когнитивни умения: 1.2 Оценка на информацията (второ равнище) Тълкува текст с непълна или противоречива информация.

Правилен отговор: Б -Има съмнения, че технологията 5G влияе на имунната система

Въпрос 4. Според Вас информацията в текста е:

(Моля, изберете само един отговор.)

А Вярна, защото е цитиран професор.

Б Вярна, защото се позовава на факти.

В Невярна, защото не познавам нито медията, нито говорещия.

Г Не може да се определи, защото не е достатъчно ясна и подробна.

Когнитивни умения: 1.2 Оценка на информацията (трето равнище) Оценява критично достоверността и надеждността на разнообразни данни, информация и дигитално съдържание;

Правилен отговор: Г -Не може да се определи, защото не е достатъчно ясна и подробна.

Задачи с избираем отговор

ИО	Ключ	% Ученици посочили отговор					Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност	
		А	Б	В	Г	Без отговор					
I.1. 5G и Ковид-19_ Като се основават само на информацията от текста, отговорите каква е професията на цитирания професор Константинов:	Г	Не може да се прецени от текста	12	10	37	39*	2	39	0,29	0,57	трудна
I.2. 5G и Ковид-19_ Текстът отразява:	В	Предположение	28	21	40*	8	2	40	0,36	0,55	оптимална
I.3. 5G и Ковид-19_ Кое е вярното твърдение според текста:	Б	Има съмнения, че технологията 5G влияе на имунната система	6	80*	10	2	2	80	0,33	0,56	лесна
I.4. 5G и Ковид-19_ Според Вас информацията в текста е:	Г	Не може да се определи, защото не е достатъчно ясна и подробна	12	23	9	55*	2	55	0,38	0,54	оптимална

Равнища на трудност: много трудна (1-25%), трудна (26%-39%), оптимална (40%-70%), лесна (71%-84%), много лесна (85%-100%)⁵⁴

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
I.1. 5G и Ковид-19_Като се основават само на информацията от текста, отговорете каква е професията на цитирания професор Константинов:	16	39	62
I.2. 5G и Ковид-19_Текстът отразява:	16	39	69
I.3. 5G и Ковид-19_Кое е вярното твърдение според текста:	48	88	98
I.4. 5G и Ковид-19_Според Вас информацията в текста е:	20	60	79

Тийнейджърите и извънредното положение

Изследване, организирано от Детския фонд на ООН (УНИЦЕФ), сред 810 ученици от цялата страна по време на извънредното положение (16-26 април 2020 г.).

Прочетете заключението на изследователите (със съкращения) и отговорете на въпросите:

Тийнейджърите демонстрират отговорност в поведението си въпреки изживявания гняв. В ситуацията на извънредно положение тийнейджърите изпитват много повече негативни емоции: скука, раздразнение, самота, страх и тревога, гняв, разочарования, песимизъм и ирония, безполезност и безпомощност в сравнение с обичайното ежедневие. Това е за сметка на по-малкото радост и оптимизъм. Спасението на този фон е в чувството за хумор, което принципно половината младежи споделят, че често е техен спътник и очевидно, както във всички възрастови групи, е основен източник за справяне със стреса. Другите фактори са нарасналото желание за помощ, благодарността и вдъхновението за промяна. Дейностите, които носят баланс на тийнейджърите, са комуникацията онлайн, общуването с близките и дейностите, които осмислят ежедневието им – намиране на забавления в противовес на водещото място на скуката и еднообразието. Показателна за това е водещата категория – видеа, които отразяват реалността на тийнейджърите – нещо моментно, кратко и ясно за възприемане.

Въпрос 1. Прочете данните в таблицата и определете всяко от следващите твърдения дали е вярно или невярно.

⁵⁴ Дискриминативната сила на дадена задача показва възможността ѝ да разграничи силните от слабите по постижения ученици. Коефициентът варира между -1 и +1. Намира се като сборът от броя на учениците от „силната“ група, решили задачата, и броя на учениците от „слабата група“, решили задачата, се разделя на ½ от общия брой на учениците, решавали задачата. Анализ на трудността (P) на всеки въпрос се извършва по формулата: $P = 100 * (\text{брой на лицата от двете екстремални групи, които са решили вярно задачата}) / (\text{общ брой на лицата от двете екстремални групи})$. Колкото по-голям процент обучаеми са решили вярно задачата, толкова тя е по-лесна и обратно – ниска стойност на P показва, че въпросът е труден. Анализ на дискриминативната сила (DP) на всеки въпрос се извършва по формулата $DP = (\text{брой лица от силната група, решили вярно въпроса} - \text{брой лица от слабата група, решили вярно задачата}) / (0,5 * \text{общ брой на лицата от двете екстремални групи})$

Спрямо ситуацията преди извънредното положение колко често изпитваш:	рядко, както и преди	по-рядко от преди	по-често от преди	често, както и преди
СТРАХ	46%	15%	32% ↑	7%
ТРЕВОГА	32%	18%	40% ↑↑	10%
СКУКА	12%	10%	62% ↑↑↑	17%
ГНЯВ	36%	14%	36%	14%
ИРОНИЯ	34%	17%	27%	22%
САМОИРОНИЯ	36%	18%	21%	25%
РАЗДРАЗНЕНИЕ	20%	12%	50%	18%
ПАНИКА	55%	17%	22%	7%
ТЪГА ВЪЗМУЩЕНИЕ	30%	14%	42%	14%
ВДЪХНОВЕНИЕ ЗА ПРОМЯНА	20%	18%	40%	21%
СПОКОЙСТВИЕ	18%	36%	22%	24%
НОСТАЛГИЯ	22%	13%	50%	16%
ЧУВСТВО ЗА ХУМОР	15%	21%	20%	45%
ЖЕЛАНИЕ ЗА ПОМОЩ НА ДРУГИ	18%	11%	34%	37%
САМОТА	27%	10%	46%	17%
РАЗОЧАРОВАНИЕ	34%	17%	37%	13%
ПЕСИМИЗЪМ	42%	17%	29%	12%
САМОДОВОЛСТВО	53%	29%	10%	8%
ИЗНЕНАДА	46%	30%	17%	8%
ВИНА	61%	23%	9%	7%
БЛАГОДАРНОСТ	26%	18%	33%	22%
ЕНЕРГИЧНОСТ	19%	40%	20%	21%
РАДОСТ	20%	41%	15%	24%
БЕЗПОЛЕЗНОСТ	35%	19%	33%	13%
БЕЗПОМОЩНОСТ	39%	19%	31%	11%
ОПТИМИЗЪМ	21%	30%	20%	29%

Желание да помагам на други хора

(1) В сравнение с преди, най-много е нараснало чувството на скука сред тийнейджърите **Вярно/Невярно**

(2) В сравнение с преди, тийнейджърите са изпитали по-малко носталгия. **Вярно/Невярно**

(3) В сравнение с преди, тийнейджърите са изпитали повече тъга и разочарование. **Вярно/Невярно**

(4) Тийнейджърите изпитват вдъхновение за промяна по-рядко от преди. **Вярно/Невярно**

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (второ равнище). Анализира, сравнява и оценява достоверността и надеждността на разнообразни данни, информация и дигитално съдържание. Тълкува графики, таблици и др. графично представени данни.

Правилни отговори:

1. Вярно
2. Невярно
3. Вярно
4. Невярно

Въпрос 2. Като имате предвид данните от таблицата, определете всяко от твърденията в медийната публикация дали е вярно или невярно (твърденията са номерирани)?

(1) *Тийнейджърите изпитват силни емоции по време на физическата изолация – най-вече гняв от ограниченията.* **Вярно/Невярно**

(2) *В сравнение с преди, младежите изпитват повече негативни емоции, като раздразнение, самота, страх и тревога, за сметка на положителни емоции, като радост и оптимизъм.* **Вярно/Невярно**

(3) *Адаптацията на тийнейджърите към новата реалност е улеснена и от засиленото им чувство за хумор, като половината споделят, че то е тяхна редовна стратегия за справяне със стреса.* (ecopomy.bg) **Вярно/Невярно**

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (трето равнище). Осмисля и оценява сложен текст по непознат проблем от различни перспективи

Правилни отговори:

1. Невярно
2. Вярно
3. Вярно

Въпрос 3. Прочете данните в таблицата и определете всяко от твърденията по-долу дали е вярно или невярно. Обосновете изводите си с конкретни показатели от таблицата.

След информацията за нарастващия брой заболели хора у нас (и по света), промених поведението си по следния начин:	напълно вярно		вярно		невярно		напълно невярно	
Започнах по-често да мия ръцете си с вода и сапун	401	50%	294	36%	82	10%	33	4%
Започнах повече да се грижа за хигиената в дома (проветряване, почистване с дезинфектант)	320	40%	317	39%	133	16%	40	5%
Започнах да използвам предпазни средства (маски, ръкавици, дезинфектант за ръце)	460	57%	275	34%	55	7%	20	2%
Започнах да взимам имуностимуланти, хранителни добавки и витамини	186	23%	213	26%	228	28%	183	23%
Започнах по-интензивно да правя физически упражнения за укрепване на здравето	212	26%	256	32%	229	28%	113	14%
Преустанових срещите с приятели и ограничих контактите си само в семейството	341	42%	270	33%	136	17%	63	8%
Започнах да поддържам организирано ежедневието си	158	20%	227	28%	267	33%	158	20%
Започнах повече да помагам с домакинската работа въщи	250	31%	337	42%	162	20%	61	8%
Започнах да уча нов език или друго ново умение	145	18%	192	24%	298	37%	175	22%
Започнах да търся активно как мога да съм в помощ на другите – онлайн, доброволчество и др.	78	10%	121	15%	398	49%	213	26%
Започнах да чета повече книги	193	24%	229	28%	262	32%	126	16%
Започнах да гледам повече клипове	364	45%	302	37%	101	12%	43	5%
Започнах да играя повече компютърни игри и др.	205	25%	157	19%	227	28%	221	27%
Започнах да прилагам техники за поддържане на хармонично и осъзнато духовно живеене (майнфулнес, медитация, йога и др.)	96	12%	124	15%	284	35%	306	38%

(1) Повечето тийнейджъри са започнали да спазват по-висока лична хигиена.

Вярно/Невярно

Обосновка:

Правилен отговор: Вярно - 80% или повече (общо вярно и напълно вярно) потвърждават в първите три критерия.

Частичен кредит: Вярно

(2) В сравнение с преди извънредното положение, повече тийнейджъри са започнали да спортуват по-активно отколкото са започнали да играят повече компютърни игри. Вярно/Невярно

Обосновка:

Правилен отговор: Вярно - 58% (общо отговорилите вярно и напълно вярно) са започнали по-често да правят физически упражнения, а 44% са започнали да играят повече компютърни игри.

Частичен кредит: Вярно

(3) Повечето от тийнейджърите предпочитат да четат книги, отколкото да гледат клипове. Вярно/Невярно

Обосновка:

Правилен отговор: Невярно - 52% са започнали да четат повече книги, а 82% да гледат повече клипове.

Частичен кредит: Невярно

(4) Тийнейджърите по-скоро са спазвали противоепидемичните мерки за спазване на домашна хигиена и използване на предпазни средства.

Вярно/Невярно

Обосновка:

Правилен отговор: Вярно, близо 80% или повече потвърждават в критерии 2 и 3.

Частичен кредит: Вярно

(5) Повечето тийнейджъри са използвали времето си, за да започнат да учат нов език или друго ново умение. Вярно/Невярно

Обосновка:

Правилен отговор: Невярно - 42% казват, че са започнали да учат нов език или друго ново умение, докато 59% не са.

Частичен кредит: Невярно

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (второ равнище). Анализира, сравнява и оценява достоверността и надеждността на разнообразни данни, информация и дигитално съдържание. Тълкува графики, таблици и др. графично представени данни.

Въпрос 4. Прочетете заглавията на публикации в различни медии, отразили изследването на УНИЦЕФ. Открийте заглавието, което поставя различен акцент спрямо всички останали.

А Страх, скука, самота – чувствата на тийнейджърите в ситуацията на COVID-19 (БНТ)

Б Пандемията е засилила тревожността и у тийнейджърите (Клуб 3)

В Тийнейджърите прекарват изолацията в гледане на клипчета и помощ в къщната работа (Труд)

Г Пандемията настроила негативно българските тийнейджъри (Сега)

Когнитивно умение: 1.2 Оценка на информацията (първо равнище) - Открива явна информация в несложен текст

Правилен отговор – В –Труд

Задачи вярно/невярно - само посочване

Вярно-Невярно	% Ученици посочили отговор			Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	правилен отговор	без отговор				

II.1. Тийнейджърите и извънредното положение_В сравнение с преди, най-много е нараснало чувството на скука сред тийнейджърите	8	91	2	91	0,342	0,621	много лесна
II.1. Тийнейджърите и извънредното положение_Като цяло, тийнейджърите не изпитват тъга по живота си преди извънредното положение	35	63	2	63	0,314	0,62	оптимална
II.1. Тийнейджърите и извънредното положение_Като цяло, извънредното положение е довело до нарастване на негативните усещания сред тийнейджърите.	26	72	2	72	0,317	0,619	лесна
II.1. Тийнейджърите и извънредното положение_Тийнейджърите изпитват вдъхновение за промяна по-рядко от преди.	37	61	1	61	0,293	0,624	оптимална
II.2. Тийнейджърите и извънредното положение_Тийнейджърите изпитват силни емоции по време на физическата изолация - най-вече гняв от ограниченията.	64	34	2	34	0,183	0,646	трудна
II.2. Тийнейджърите и извънредното положение_По-малък дял са младежите, които преживяват кризата положително и твърдят, че благодарение на интернет поддържат връзка с всичките си приятели и не изпитват нужда да излизат навън.	14	84	2	84	0,336	0,617	лесна
II.2. Тийнейджърите и извънредното положение_Адаптацията на тийнейджърите към новата реалност е улеснена и от засиленото им чувство за хумор, което половината споделят, че е тяхна редовна стратегия за справяне със стреса.	27	70	2	70	0,201	0,641	оптимална
II.3.1. Повечето тийнейджъри са започнали да спазват по-висока лична хигиена.	7	92	1	92	0,356	0,62	много лесна
II.3.2. В сравнение с преди извънредното положение, повече тийнейджъри са започнали да спортуват по-активно отколкото са започнали да играят повече компютърни игри	33	65	2	65	0,25	0,633	оптимална
II.3.3. Повечето от тийнейджърите предпочитат да четат книги, отколкото да гледат клипове	12	86	2	86	0,343	0,617	много лесна
II.3.4. Тийнейджърите по-скоро са спазвали противоепидемичните мерки за спазване на домашна хигиена и използване на предпазни средства	17	80	3	80	0,281	0,626	лесна
II.3.5. Повечето тийнейджъри са използвали времето си, за да започнат да учат нов език или друго ново умение	22	75	2	75	0,355	0,612	лесна

Задачи вярно/невярно - само обосновка

Вярно-Невярно - обосновка	% Ученици посочили отговор			Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	правилен отговор	без отговор				
II.3.1. Повечето тийнейджъри са започнали да спазват по-висока лична хигиена_обосновка	44	35	21	35	0,633	0,854	трудна
II.3.2. В сравнение с преди извънредното положение, повече тийнейджъри са започнали да спортуват по-активно отколкото са започнали да играят повече компютърни игри_обосновка	49	25	26	25	0,702	0,835	много трудна
II.3.3. Повечето от тийнейджърите предпочитат да четат книги, отколкото да гледат клипове_обосновка	45	29	27	29	0,757	0,82	трудна
II.3.4. Тийнейджърите по-скоро са спазвали противоепидемичните мерки за спазване на домашна хигиена и използване на предпазни средства_обосновка	45	21	34	21	0,657	0,846	много трудна
II.3.5. Повечето тийнейджъри са използвали времето си, за да започнат да учат нов език или друго ново умение_обосновка	46	21	32	21	0,703	0,835	много трудна

34

Задачи вярно/невярно - отговор + обосновка

Вярно-Невярно - общо	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	частичен отговор	пълнен отговор	без отговор				
II.3.1. Повечето тийнейджъри са започнали да спазват по-висока лична хигиена_обосновка	7	58	34	1	34	0,607	0,776	трудна
II.3.2. В сравнение с преди извънредното положение, повече тийнейджъри са започнали да спортуват по-активно отколкото са започнали да играят повече компютърни игри_обосновка	32	42	24	2	24	0,555	0,796	много трудна
II.3.3. Повечето от тийнейджърите предпочитат да четат книги, отколкото да гледат клипове_обосновка	12	59	28	2	28	0,66	0,76	трудна
II.3.4. Тийнейджърите по-скоро са спазвали противоепидемичните мерки за спазване на домашна хигиена и използване на предпазни средства_обосновка	17	61	20	2	20	0,573	0,785	много трудна

II.3.5. Повечето тийнейджъри са използвали времето си, за да започнат да учат нов език или друго ново умение_обосновка	22	55	21	2	21	0,631	0,767	много трудна

Задачи със свободен отговор

	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	1 т.	2 т.	без отговор				
II.3.1. Повечето тийнейджъри са започнали да спазват по-висока лична хигиена_обосновка	44	35	-	21	35	0,627	0,81	трудна
II.3.2. В сравнение с преди извънредното положение, повече тийнейджъри са започнали да спортуват по-активно отколкото са започнали да играят повече компютърни игри_обосновка	49	25	-	26	25	0,658	0,807	много трудна
II.3.3. Повечето от тийнейджърите предпочитат да четат книги, отколкото да гледат клипове_обосновка	45	29	-	27	29	0,703	0,801	трудна
II.3.4. Тийнейджърите по-скоро са спазвали противоепидемичните мерки за спазване на домашна хигиена и използване на предпазни средства_обосновка	45	21	-	34	21	0,602	0,814	много трудна
II.3.5. Повечето тийнейджъри са използвали времето си, за да започнат да учат нов език или друго ново умение_обосновка	46	21	-	32	21	0,639	0,81	много трудна

Задачи

% Верни отговори в трите групи постижения

Задачи	под средното	средно	над средното
	II.1. Тийнейджърите и извънредното положение сравнение с преди, най-много е нараснало чувството на скука сред тийнейджърите	74	95
II.1. Тийнейджърите и извънредното положение Като цяло, извънредното положение е довело до нарастване на негативните усещания сред тийнейджърите.	52	74	90
II.1. Тийнейджърите и извънредното положение_Като цяло, тийнейджърите не изпитват тъга по живота си преди извънредното положение	41	62	87

II.1. Тийнейджърите и извънредното положение_Тийнейджърите изпитват вдъхновение за промяна по-рядко от преди.	38	60	87
II.2. Тийнейджърите и извънредното положение_По-малък дял са младежите, които преживяват кризата положително и твърдят, че благодарение на интернет поддържат връзка с всичките си приятели и не изпитват нужда да излизат навън.	59	89	98
II.2. Тийнейджърите и извънредното положение_Адаптацията на тийнейджърите към новата реалност е улеснена и от засиленото им чувство за хумор, което половината споделят, че е тяхна редовна стратегия за справяне със стреса.	55	72	84
II.2. Тийнейджърите и извънредното положение_Тийнейджърите изпитват силни емоции по време на физическата изолация - най-вече гняв от ограниченията.	22	30	54
II.3.1. Повечето тийнейджъри са започнали да спазват по-висока лична хигиена_обща оценка	3	28	79
II.3.2. В сравнение с преди извънредното положение, повече тийнейджъри са започнали да спортуват по-активно отколкото са започнали да играят повече компютърни игри_обща оценка	0	14	70
II.3.3. Повечето от тийнейджърите предпочитат да четат книги, отколкото да гледат клипове_обща оценка	1	19	75
II.3.4. Тийнейджърите по-скоро са спазвали противоепидемичните мерки за спазване на домашна хигиена и използване на предпазни средства_обща оценка	0	12	57
II.3.5. Повечето тийнейджъри са използвали времето си, за да започнат да учат нов език или друго ново умение_обща оценка	44	12	61
II.4. Тийнейджърите и извънредното положение_Открийте заглавието, което поставя различен акцент спрямо всички останали.	20	41	76

Организация на училищно мероприятие

Вие сте член на училищния парламент и участвате в онлайн среща, на която заедно трябва да съставите план за училищните събития до края на годината, който да предложите на училищното ръководство. Очаква се да се съобразите със следните фактори:

- Интересите на учениците (има клуб по хореография, клуб по роботика, училищен вестник и 3 спортни отбора)
- Ограничените финансови средства, с които разполагате (парите ще стигнат най-много за две събития)
- През кои периоди от учебната година учениците са най-натоварени с учебни задачи
- Предстоящите празници и популярността им сред учениците
- Възможностите на родителите, представителите на общината и читалищните дейци да се включат в събитието

1. Въпрос 1.:

По време на срещата сте се разделили на три групи и от представените предложения са се получили следните резултати:

- Група 1 предлага *Пролетен бал в читалището* през месец май, както и спортен празник за цялото училище в началото на юни.
- Група 2 предлага организирането на Мартенски и Великденски базари пред читалището, с които да се наберат средства за допълнителни събития в периода май-юни, като спортни състезания и бал за края на учебната година.
- Група 3 предлага организирането на спортен празник през м. юни, Ден на професиите на родителите през м. октомври и Пролетен бал през май.

Кое от трите предложения бихте избрали като имате предвид факторите, с които е следвало да се съобразят групите? Обосновете се:

.....
.....
.....
..... 16

Когнитивни умения:

2.3. При възникнали спорове оценява всички гледни точки и аргументи от гледна точка на достоверността, надеждността и яснотата на представената информация. (равнище 3)

Правилен отговор:

Второ или трето предложение с обосновка 4 от 5-те фактора, с които се съобразяват.

Примерни отговори:

- Предложението на група 2 се съобразява с 4 от 5-те фактора, включително интересите на учениците; ограничените финансови средства; предстоящите празници и популярността им сред учениците; възможностите на родителите, представителите на общината и читалищните дейци да се включат в събитието.
- Предложението на група 3 се съобразява с 4 от 5-те фактора, включително интересите на учениците; предстоящите празници и популярността им сред учениците; възможностите на родителите; натовареността през годината.

Частично верен отговор:

Отчитат предложенията на група 1, 2, или 3, като се обосновават с два, или по-малко фактори.

Въпрос 2. Групата, в която сте попаднали, е от четирима няма да имате време да се срещнете на живо. Всеки има свое предложение как да организирате работата. Вие предлагате всеки да опише накратко предложението си и чрез гласуване да изберете най-доброто. Предложете платформа, която да позволява да се видят всички предложения и да се гласува за най-доброто от тях и обяснете как ще използвате функционалностите на платформата за постигане на тези две цели:

.....
.....
.....
.....

Когнитивни умения:

2.1.. Общува ефективно в дигитална среда като се изразява ясно, точно, структурирано. (Второ равнище)

Правилен отговор:

Избира технология, която позволява добавяне на коментари/гласуване за различните предложения и се обосновава, използвайки конкретни функционалности.

Задачи със свободен отговор

	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	1 т.	2 т.	без отговор				

III.1. Организация на училищно мероприятие_На срещата, в която представяте предложенията си... Кое от трите предложения бихте избрали на база на факторите, с които е следвало да се съобразят групите?	51	27	7	16	7	0,609	0,406	много трудна
III.2. Организация на училищно мероприятие_Предложете платформа, която да позволява да се видят всички предложения и да се гласува за най-доброто предложение...	41	31	-	28	31	0,55	0,427	трудна

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
III.2. Организация на училищно мероприятие_Предложете платформа, която да позволява да се видят всички предложения и да се гласува за най-доброто предложение...	1	27	68
III.1. Организация на училищно мероприятие_На срещата, в която представяте предложенията си... Кое от трите предложения бихте избрали на база на факторите, с които е следвало да се съобразят групите?	3	4	19

Ракия-чудо

Прочетете текста и отговорете на въпросите:

Чудо! Домашната гроздова българска ракия лекува коронавируса

В Китай от няколко дена твърдят, че са открили лек за коронавируса, но едва днес техни учени са установили, че всъщност лекът е домашна гроздова ракия от България.

Според учените в Хуан, сред които има и българин, само пилите от чудотворната българска ракия са излекувани напълно. А нашият доктор просто давал на болните по една лъжичка домашна ракия, която си носел от България, за да си сипва по една малка ракийка всяка вечер след тежко дежурство.

Докато седял обаче в едно от нощните дежурства, му хрумнало да пробва с ракия давайки я на пациентите, понеже от баба си в България знаел, че домашната ракия лекува всичко.

Сега от Китай искат да получат колкото се може повече литри домашно произведена гроздова ракия в България, за да могат да започнат мащабно лечение на всички болни в страната им.

За новината вече се е разчуло из лекарските среди и от Италия също искали да пробват с лечение на пациенти с домашната гроздова, на която като нищо, ако излекува коронавируса, всички по света ще ѝ викат "чудото".

източник: bulbulgnewsbgg.blogspot.com

Въпрос 1. Според Вас целта на текста е: (Моля, изберете само един отговор.)

А да информира

Б да образова

В да привлече вниманието на публиката

Г да изрази мнение

Когнитивни умения: 1.2 Оценка на информацията (първо равнище) Открива явна информация в несложен текст.

Правилен отговор : В - *Да привлече вниманието на публиката*

Въпрос 2. Какъв очевиден знак за търсене на сензация откривате в текста? (Моля, изберете само един отговор.)

А Историята звучи реалистично и достоверно

Б Главният герой в историята е българин

В Темата (коронавируса) е важна и актуална

Г Думата „Чудо!“ в заглавието

Когнитивни умения: 1.2 Оценка на информацията (първо равнище) Открива явна информация в несложен текст.

Правилен отговор: Г - Думата „Чудо!“ в заглавието

Въпрос 3. Източникът на информацията в текста е: (Моля, изберете само един отговор.)

А екип от китайски учени

Б български доктор

В бабата на българския доктор

Г не е посочен конкретен източник

Когнитивни умения: 1.2 Оценка на информацията (първо равнище) Открива непълна или загатната информация

Правилен отговор: Г – Не е посочен конкретен източник

Задачи с избираем отговор

ИО	Ключ	% Ученици посочили отговор					Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
		А	Б	В	Г	Без отговор				
IV.1. Ракия-чудо_Според Вас целта на текста е:	В	34	7	51*	6	2	51	0,36	0,55	оптимална
IV.2. Ракия-чудо_Какъв очевиден знак за търсене на сензация откривате в текста? (изберете един отговор)	Г	9	18	34	36*	3	36	0,26	0,58	трудна
IV.3. Ракия-чудо_Какъв източник на информацията е посочен в текста?	Г	30	20	9	38*	3	38	0,33	0,56	трудна

Задачи

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
IV.1. Ракия-чудо_Според Вас целта на текста е:	21	53	77
IV.2. Ракия-чудо_Какъв очевиден знак за търсене на сензация откривате в текста? (изберете един отговор)	17	33	61
IV.3. Ракия-чудо_Какъв източник на информацията е посочен в текста?	15	36	66

Ваш приятел ви изпраща обява от ЛинкедИн за помощник-учител в Лятна занималня за деца между 7 и 11 години. Прочитате обявата:
 „Търси се ученик между 16-18 години, който да работи като помощник-учител в Лятната занималня „Учим и се забавляваме“ за деца между 7 и 11 години. Очакваме да намерим креативен член на екипа ни, който да се включи в общата ни задача - да убедим най-малките ученици, че ученето на математика и науки може да се случва чрез игра. Ако имаш интерес към науките, обичаш да работиш с хора, познаваш игрите, популярни сред учениците, очакваме да се свържеш с нас.”

Обявата ви харесва и решавате да си направите профил в Линк един.

Въпрос 1. Кои две умения ще посочите, че притежавате? Обяснете защо.

- Microsoft Office
- Математика
- Английски език
- Компютърни игри
- Литература

Когнитивно умение: 2.6 Управлява разнообразие от дигитални идентичности според ясни и конкретни цели. (равнище 1)

Правилен отговор: умения за работа в екип, математика и компютърни игри, защото отговарят директно на описанието на обявата.

Частично правилен отговор: Посочват само ЕДНО от уменията, релевантни към обявата

Въпрос 2. Искате да попълните информация за Вашите хобита и предишен опит. Кои две от тях смятате, че са подходящи предвид целта на профила Ви?

- Доброволец в занимания по ограмотяване на деца от домове, лишени от родителски грижи
- Участие в конкурс по рисуване
- Помощник-треньор в клуб по роботика на групата ученици 2-3 клас
- Титуляр в баскетболния отбор на училището
- Администратор във Фейсбук група на фенове на класическата музика

Когнитивно умение: 2.6 Управлява разнообразие от дигитални идентичности според ясни и конкретни цели. (равнище 1)

Правилен отговор: Посочват пример 1 и пример 3 като виждат директна връзка с описаните очаквания в обявата.

Частично правилен отговор: Посочват пример 1 ИЛИ пример 3

Задачи със свободен отговор

	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	1 т.	2 т.	без отговор				

V.1. Дигитална идентичност_Кои 2 умения ще посочите, че притежавате?	26	43	23	8	23	0,57	0,457	много трудна
V.2. Дигитална идентичност_Искате да попълните информация за Вашите хобита и предишен опит, кои две от тях смятате, че са подходящи предвид целта на профила Ви?	23	41	33	4	33	0,556	0,476	трудна

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
V.1. Дигитална идентичност_Кои 2 умения ще посочите, че притежавате?	2	16	60
V.2. Дигитална идентичност_Искате да попълните информация за Вашите хобита и предишен опит, кои две от тях смятате, че са подходящи предвид целта на профила Ви?	3	28	71

Нов смартфон

За шестнадесетия си рожден ден Виктория получава нов смартфон, оборудван с най-модерните функционалности. За да се възползва напълно от тях, тя решава да си направи и профил в Инстаграм, въпреки че досега се е въздържала. Родителите ѝ разрешават да използва всички възможности на телефона, стига да защити максимално устройството и профилите си в социалните мрежи.

Въпрос 1. Предложете на Виктория примерна парола за профила ѝ в Инстаграм, която съдържа всички характеристики на силна парола.

Когнитивни умения:

▣ 4.1 (равнище 3) Прилага мерки за безопасност и начини за предпазване на дигитални устройства и на дигитално съдържание.

Правилен отговор: Съдържа всички характеристики на силна парола: 1) по-голяма от шест знака, 2) съдържа малки и големи латински букви, 3) съдържа цифри и 4) съдържа знаци.

Частичен кредит: Съдържа поне ДВЕ от характеристиките на силна парола: 1) по-голяма от шест знака, 2) съдържа малки и големи латински букви, 3) съдържа цифри и 4) съдържа знаци.

Виктория признава, че паролата, която сте ѝ предложили е силна, но не може да си представи как би могла да я запомни.

Въпрос 2. Кой от изброените е най-добрият начин, по който Виктория би могла да намали риска от забравяне на паролата, без това да застраши нейната безопасност и тази на устройството ѝ? (Моля, изберете само един отговор.)

А Да сподели паролата с най-добрата си приятелка.

Б Да си направи нова силна парола, която съдържа рождената ѝ дата.

В Да си направи нова силна парола, която съдържа фраза от песен, която знае наизуст.

Г Да си запамети паролата в браузъра.

Когнитивни умения:

4.1 (равнище 1) Идентифицира основни мерки за безопасност и начини за предпазване на дигитални устройства и на дигитално съдържание.

4.2 (равнище 1) Идентифицира основни начини за използване и споделяне на лична информация, предпазвайки себе си и другите от щети.

5.1 (равнище 1) Идентифицира алтернативни решения на технически проблем в непозната среда.

Правилен отговор: В

Виктория казва, че най-важното за нея е да споделя висококачествени снимки с приятелите си в Инстаграм.

Въпрос 3. Кои от следните настройки биха защитили Инстаграм профила и устройството на Виктория, без това да навреди на потребностите ѝ, описани по-горе?(Моля, изберете само един отговор от А, Б, В или Г.)

1. Да си инсталира антивирусна програма, която редовно да се обновява.
2. Да изключи HDR ефекта на камерата си.
3. Да премахне публичното споделяне на снимки и информация в Инстаграм.
4. Да изключи функцията за добавяне на местоположение при качване на снимки в Инстаграм.
5. Да изключи автоматичното споделяне на снимки с приятели в Инстаграм.
6. Да изключи автоматичното свързване с безжични мрежи, които нямат парола.
7. Да изключи опцията в Инстаграм, която показва активния статус на потребителя.
8. Да изключи опцията за харесване на снимките, които качва, от приятели.

А 1, 2, 3 и 4

Б 1, 3, 4 и 6

В 3, 6, 7 и 8

Г 1, 3, 4 и 5

Правилен отговор: Б) Оградени всички следни настройки: 1) Да премахне публичното споделяне на снимки и информация в Инстаграм; 2) Да изключи функцията за добавяне на местоположение при качване на снимки в Инстаграм; 3) Да премахне публичното споделяне на снимки и информация в Инстаграм; и 4) Да изключи функцията за добавяне на местоположение при качване на снимки в Инстаграм.

Когнитивни умения:

☑ 4.1 (равнище 3) Прилага мерки за безопасност и начини за предпазване на дигитални устройства и на дигитално съдържание.

☑ 4.2 (равнище 3) Прилага начини за използване и споделяне на лична информация, предпазвайки себе си и другите от щети.

☑ 5.1 (равнище 2) Анализира позната проблемна ситуация в дигитална среда.

Задачи с избираем отговор

ИО	Ключ	% Ученици посочили отговор					Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
		А	Б	В	Г	Без отговор				

VI.2. Нов смартфон_Посочете един начин, по който Виктория би могла да намали риска от забравяне на паролата, без това да застраши нейната безопасност и тази на устройството и	В	Да си направи нова силна парола, която съдържа фраза от песен, която знае наизуст.	5	21	34*	37	3	34	0,18	0,60	трудна
VI.3. Нов смартфон_Кои от следните от настройки биха защитили Инстаграм профила и устройството на Виктория, без това да навреди на потребностите и, описани по-горе	Б	1, 3, 4 и 6	13	51*	15	18	3	51	0,18	0,64	оптимална

Задачи със свободен отговор

	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	1 т.	2 т.	без отговор				
VI.1. Нов смартфон_Предложете на Виктория парола за профила и в Инстаграм, която съдържа всички характеристики на силна парола.	20	31	33	16	33	0,606	0,414	трудна

45

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
VI.1. Нов смартфон_Предложете на Виктория парола за профила и в Инстаграм, която съдържа всички характеристики на силна парола.	8	31	62
VI.2. Нов смартфон_Посочете един начин, по който Виктория би могла да намали риска от забравяне на паролата, без това да застраши нейната безопасност и тази на устройството и	22	32	47
VI.3. Нов смартфон_Кои от следните от настройки биха защитили Инстаграм профила и устройството на Виктория, без това да навреди на потребностите и, описани по-горе	31	49	71

Екранно време

След като училищният успех на деветокласника Георги постепенно се понижава през последните месеци, родителите му решават, че е крайно време да се предприемат мерки. Тримата сядат да обсъдят проблема. Майка му предлага да му се отнеме телефонът, докато успехът му не се повиши. Георги

определя подобна мярка като авторитарна и нечестна, тъй като не вижда какво общо има едното с другото. Майка му обаче твърди, че понижаването на успеха му се дължи именно на увеличеното време пред телефона, прекарано главно за игри и за чатене в социалните мрежи. Тя признава, че при закупуването на телефона е инсталирала приложение, което е следяло среднодневното му потребление през последната година и половина.

Майката показва две графики: една от приложението, която показва средното му потребление на телефона за забавления и втора, взета от класния му ръководител, която показва средния му успех:

Въпрос 1. Графиките подкрепят ли твърдението на майката, че понижаването на успеха на Георги се дължи на това, че той прекарва твърде много време пред телефона? Обосновайте се.

.....
.....
.....
.....

Когнитивни умения:

▣ 5.3 (равнище 2) **Анализира позната проблемна ситуация в дигитална среда**

▣ 4.3 (равнище 2) **Обсъжда начини за избягване на здравни рискове и на опасности, заплашващи физическото и психологическото си благополучие при използване на дигитални технологии.**

Правилен отговор: открива зависимост между покачването на потреблението и намаляването на успеха.

Георги си спомня последния урок по физика и обяснява, че графиките не са достатъчни за да се установи причинно-следствена връзка. Според него е напълно възможно да има алтернативно обяснение, което няма нищо общо с потреблението на мобилния му телефон.

Въпрос 2. Посочете едно възможно алтернативно обяснение за понижаването на успеха на Георги.

.....
.....
.....
.....

Когнитивни умения:

▣ 5.3 (равнище 2) **Анализира позната проблемна ситуация в дигитална среда.**

Правилен отговор: Примерни отговори, в които се посочва, че може да съществува и друга причина за понижаването на успеха на Георги. Примери: Учебният материал през последната година е станал по-труден.

В девети клас има повече предмети.

Майката на Георги отказва да приеме алтернативно обяснение, тъй като графиките са твърде убедителни. Георги се вглежда по-внимателно в графиките и забелязва, че наистина данните в тях за конкретни периоди категорично потвърждават твърдението на майка му.

Въпрос 3. Посочете поне един период от годината, данните за който потвърждават твърдението на майката .

.....

.....
.....
.....

Когнитивни умения:

▣ 5.3 (равнище 3) *Формулира концептуален проблем без очевидно решение в позната среда.*

▣ 4.3 (равнище 3) *Оценява начини за избягване на здравни рискове и на опасности, заплашващи физическото и психологическото си благополучие при използване на дигитални технологии.*

Правилен отговор: *Посочва части от графиките, в които средният успех намалява повече, отколкото в останали период, а потреблението се покачва и определя конкретно при какво потребление се наблюдава значителен спад в успеха.*

Примерни отговори: През м. май, 2019 г. успехът спада с 80 стотни спрямо април, а през същия период потреблението се покачва от малко над два до на три часа средно на ден.

През м. ноември, 2019 г. успехът спада с 50 стотни спрямо октомври, а потреблението се покачва от малко над три до четири часа средно на ден.

Задачи със свободен отговор

	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	1 т.	2 т.	без отговор				
VII.1. Екранно време_Графиките подкрепят ли твърдението на майката, че намаляването на успеха на Георги се дължи на това, че той прекарва твърде много време пред телефона?	55	25	-	20	25	0,554	0,424	много трудна
VII.2. Екранно време_Дайте едно възможно алтернативно обяснение за намаляването на успеха на Георги	38	39	-	22	39	0,579	0,388	трудна
VII.3. Екранно време_Имайки предвид конкретно формулирания проблем и информацията в графиките, предложете на Георги поне две възможни решения...	34	42	-	24	42	0,565	0,406	оптимална

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
VII.1. Екранно време_Графиките подкрепят ли твърдението на майката, че намаляването на успеха на Георги се дължи на това, че той прекарва твърде много време пред телефона?	1	17	64
VII.2. Екранно време_Дайте едно възможно алтернативно обяснение за намаляването на успеха на Георги	9	40	69
VII.3. Екранно време_Имайки предвид конкретно формулирания проблем и информацията в графиките, предложете на Георги поне две възможни решения...	8	46	69

Приложение 2 – задачи и резултати на учениците, попълвали тест 2

Дезинформация по време на пандемията от Ковид-19

Прочетете текста и отговорете на въпросите

Естественият резултат от сблъсък между разнопосочните послания на публични личности, експерти и организации беше взрив от конспиративни теории и подвеждащи новини, свързани с носенето на маски. Като аргумент срещу задължителното носене на маски беше посочен рискът от натравяне с въглероден диоксид, главоболие, световъртеж, дори бактериална пневмония и легионелоза – вид инфекциозна болест, която причинява тежка пневмония. Социалните мрежи хиперболизираха противоречивите послания относно ефективността на маските до категорични твърдения, че те не предпазват от заболяването. Изследване на Кеймбриджкия университет показва, че хората, които се информират предимно от социалните мрежи, са по-склонни да вярват в конспиративни теории и да пренебрегват мерките за предпазване от вируса. Именно платформи като Фейсбук и Гугъл Драйв помогнаха за масовото разпространение на мита, че въвеждането на задължително носене на предпазни маски всъщност има за цел да улесни подчиняването на личността. Без изненади и логично следвайки ниските нива на доверие в медиите и институциите, установени в последните години, България се оказа сред държавите, в които дезинформацията се разпространява лесно, бързо и масово. Проучване от юни показва, че над 40% от запитаните вярват, че SARS-CoV-2 е изкуствено създадена зараза, дори вид биологично оръжие. Почти една четвърт от анкетиранияте декларират убедеността си, че вирусът не съществува.

Източник:

„Под маската на дезинформацията“. Автор Надежда Цекулова.

В рубриката „Хроника на инфодемията“ на Асоциацията на европейските журналисти-България

<http://new.aej-bulgaria.org/under-the-mask/>

Въпрос 1. Коя е темата на текста? (Моля, изберете само един отговор.)

А Причините за разпространяването на невярна и подвеждаща информация, свързана с новия коронавирус.

Б Причините за появата на новия коронавирус.

В Начините за предпазване от вируса

Г Научна обосновка на носенето на предпазни маски

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (второ равнище): Осмисля и оценява сложен текст като използва широко разпространено познание.

Правилен отговор: А

Въпрос 2. Кои са причините за разпространяването на невярна и подвеждаща информация, свързана с новия коронавирус, според текста?(Моля, изберете само един отговор.)

А Рискът от натравяне с въглероден диоксид при носене на маски

Б Разнопосочните послания на публични личности, експерти и организации

В Опитите за подчиняване на личността 24

Г Изкуствено създадените вируси

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (трето равнище): Осмисля и оценява сложен текст по непознат проблем от различни перспективи. Борави с непознати идеи, противоречива информация и абстрактни понятия и твърдения.

Правилен отговор: Б

Въпрос 3. Определете кое от твърденията е вярно, като имате предвид информацията от текста.

(Моля, изберете само един отговор.)

А Повече от половината българи вярват, че SARS-CoV-2 е изкуствено създадена зараза, дори вид биологично оръжие.

Б 40% от българите вярват, че SARS-CoV-2 е изкуствено създадена зараза, дори вид биологично оръжие.

В Почти една четвърт от анкетираните са убедени, че вирусът не съществува.

Г България е сред държавите, в които много трудно се разпространява дезинформация, свързана с коронавируса.

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (трето равнище): Осмисля и оценява сложен текст по непознат проблем от различни перспективи. Борави с непознати идеи, противоречива информация и абстрактни понятия и твърдения.

Правилен отговор: В

Въпрос 4. Каква, според текста, е ролята на социалните мрежи по отношение на разпространението на информацията за вируса? (Моля, изберете само един отговор.)

А Улесняват хората в намирането на информация за вируса.

Б Улесняват хората в проверката на информацията, свързана с вируса.

В Улесняват масовото разпространяване на достоверна информация, свързана с вируса.

Г Улесняват масовото разпространяване на конспиративни теории и митове, свързани с вируса.

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (трето равнище): Осмисля и оценява сложен текст по непознат проблем от различни перспективи. Борави с непознати идеи, противоречива информация и абстрактни понятия и твърдения.

Правилен отговор: Г

Въпрос 5. Определете кое от твърденията е вярно, като имате предвид информацията от текста. (Моля, изберете само един отговор.)

А Хората, които се информират предимно от социалните мрежи, са по-малко склонни да вярват в конспиративни теории.

Б Хората, които се информират предимно от социалните мрежи, са по-склонни да вярват в конспиративни теории.

В Хората, които се информират предимно от социалните мрежи, са по-силно изложени на риск да попаднат на конспиративни теории.

Г Хората, които се информират предимно от социалните мрежи, са по-слабо изложени на риск да попаднат на конспиративни теории. 25

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (трето равнище): Осмисля и оценява сложен текст по непознат проблем от различни перспективи. Борави с непознати идеи, противоречива информация и абстрактни понятия и твърдения.

Правилен отговор: Б

Задачи с избираем отговор

ИО	Ключ	% Ученици посочили отговор					Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност	
		А	Б	В	Г	Без отговор					
I.1. Дезинформация по време на пандемията от Ковид-19_Коя е темата на текста?	А	Причините за разпространяването на невярна и подвеждаща информация, свързана с новия коронавирус	69*	5	7	16	3	69	0,37	0,58	оптимална
I.2. Дезинформация по време на пандемията от Ковид-19_Кои са причините за разпространяването на невярна и подвеждаща информация, свързана с новия коронавирус, според текста?	Б	Разнопосочните послания на публични личности, експерти и организации	22	54*	14	7	4	54	0,35	0,58	оптимална
I.3. Дезинформация по време на пандемията от Ковид-19_Определете кое от твърденията е вярно, като имате предвид информацията от текста	В	Почти една четвърт от анкетираните са убедени, че вирусът не съществува	9	56	28*	4	3	28	0,23	0,61	трудна
I.4. Дезинформация по време на пандемията от Ковид-19_Определете кое от твърденията е вярно, като имате предвид информацията от текста	Б	Хората, които се информират предимно от социалните мрежи, са по-склонни да вярват в конспиративни теории.	9	68*	15	4	4	68	0,39	0,57	оптимална

Равнища на трудност: много трудна (1-25%), трудна (26%-39%), оптимална (40%-70%), лесна (71%-84%), много лесна (85%-100%)

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното

I.1. Дезинформация по време на пандемията от Ковид-19_Коя е темата на текста?	41	72	92
I.2. Дезинформация по време на пандемията от Ковид-19_Кои са причините за разпространяването на невярна и подвеждаща информация, свързана с новия коронавирус, според текста?	26	55	80
I.3. Дезинформация по време на пандемията от Ковид-19_Определете кое от твърденията е вярно, като имате предвид информацията от текста	13	26	49
I.4. Дезинформация по време на пандемията от Ковид-19_Определете кое от твърденията е вярно, като имате предвид информацията от текста	33	73	94

Благосъстоянието на децата

Прочетете текста и отговорете на въпросите към него:

Класацията на УНИЦЕФ показва, че България е на последно място сред европейските страни и на предпоследно в света, що се отнася до благосъстоянието на децата. Проучването, което обхваща 41 държави (от които само 38 са включени в класацията), групира данните по три основни критерия – психично благосъстояние, физическо здраве и умения. Оказва се, че нашата страна е на 37-о място по последните два критерия, а по психическо благосъстояние на децата у нас се нарежда на 18-а позиция.

Десет процента от момчетата на 11, 13 и 15 години в България са с наднормено тегло, но за тях това няма особено значение когато определят удовлетвореността си от живота. Едно от обясненията е, че вероятно в българските семейства не се говори за свръхтеглото при мъжете.

Двойно повече са момичетата, за които връзката между теглото и удовлетвореността от живота има значение. Доволните от външността си момичета обикновено съжителстват и общуват с роднини и с връстници, които не се безпокоят често за килограмите си, гласят изводите от доклада. Според изследването – възприятието на децата за външния им вид е пряко зависимо от това как се възприема теглото в семейството им. В семейства, където за наднорменото тегло се говори като за проблем, децата с излишни килограми дефинират това като проблем.

Източник: „Булевард България“

<https://boulevardbulgaria.bg/articles/balgarskiyat-mazh-e-s-nadnormeno-teglo-no-se-haresva>

Въпрос 1. Като използвате информацията в текста, посочете кои са основните критерии за благосъстоянието на децата, използвани в проучването (отбележете вярно или невярно):

- (1) Физическо здраве вярно/невярно
- (2) Финансово състояние вярно/невярно
- (3) Психично благосъстояние вярно/невярно
- (4) Достъп до нови технологии вярно/невярно
- (5) Семейна среда вярно/невярно
- (6) Умения вярно/невярно

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (трето равнище). Осмисля и оценява сложен текст по непознат проблем от различни перспективи.

Правилни отговори:

- (1) вярно
- (2) невярно

- (3) вярно
 (4) невярно
 (5) невярно
 (6) вярно

Общо класиране	Държава	Психично благосъстояние	Физическо здраве	Умения
1	Нидерландия	1	9	3
2	Дания	5	4	7
3	Норвегия	11	8	1
4	Швейцария	13	3	12
5	Финландия	12	6	9
6	Испания	3	23	4
7	Франция	7	18	5
8	Белгия	17	7	8
9	Словения	23	11	2
10	Швеция	22	5	14
11	Хърватия	10	25	10
12	Ирландия	26	17	6
13	Люксембург	19	2	28
14	Германия	16	10	21
15	Унгария	15	21	13
16	Австрия	21	12	17
17	Португалия	6	26	20
18	Кипър	2	29	24
19	Италия	9	31	15
20	Япония	37	1	27
21	Република Корея	34	13	11
22	Чехия	24	14	22
23	Естония	33	15	16
24	Исландия	20	16	34
25	Румъния	4	34	30
26	Словакия	14	27	36
27	Великобритания	29	19	26
28	Латвия	25	24	29
29	Гърция	8	35	31
30	Канада	31	30	18
31	Полша	30	22	25
32	Австралия	35	28	19
33	Литва	36	20	33
34	Малта	28	32	35
35	Нова Зеландия	38	33	23
36	Съединени щати	32	38	32
37	България	18	37	37
38	Чили	27	36	38

(1) По показателя психичното благосъстояние българските деца са по-добре, отколкото децата в Ирландия, Великобритания и Швеция?

Вярно/невярно

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (второ равнище). Анализира, сравнява и оценява достоверността и надеждността на разнообразни данни, информация и дигитално съдържание. Тълкува графики, таблици и др. графично представени данни.

Правилен отговор Вярно

(2) Психичното благосъстояние на българските деца е по-добро от физическото им здраве.

Вярно/невярно

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (второ равнище). Анализира, сравнява и оценява достоверността и надеждността на разнообразни данни, информация и дигитално съдържание. Тълкува графики, таблици и др. графично представени данни.

Правилен отговор Невярно

(3) Най-добри умения имат децата в Норвегия, Словения и Нидерландия.

Вярно/невярно

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (второ равнище). Анализира, сравнява и оценява достоверността и надеждността на разнообразни данни, информация и дигитално съдържание. Тълкува графики, таблици и др. графично представени данни.

Правилен отговор Вярно

(4) Японските деца се отличават с добро физическо здраве, но значително изостават по отношение на психическото благосъстояние и на уменията.

Вярно/невярно

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (второ равнище). Анализира, сравнява и оценява достоверността и надеждността на разнообразни данни, информация и дигитално съдържание. Тълкува графики, таблици и др. графично представени данни.

Верен отговор: Вярно

(5) Децата в САЩ се отличават с добро физическо и психическо здраве и добри умения.

Вярно/невярно

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (второ равнище). Анализира, сравнява и оценява достоверността и надеждността на разнообразни данни, информация и дигитално съдържание. Тълкува графики, таблици и др. графично представени данни.

Верен отговор: Невярно

Въпрос 4. Прочетете заглавията на публикации в различни медии, отразили изследването на УНИЦЕФ. Открийте кое от тях поставя акцент, различен от всички останали.

А Българският мъж е с наднормено тегло, но се харесва. (Булевард България)

Б България е на дъното сред развитите страни по благосъстояние на децата. (Дневник)

В УНИЦЕФ: България е на дъното в класацията за благосъстоянието на децата. (Днес.Дир.бг)

Г Българчетата в дъното по четене и математика в ЕС. (България он ер)

Когнитивно умение: 1.2 Оценка на информацията (първо равнище) - Открива явна информация в несложен текст

Правилен отговор А -Булевард България

Въпрос 5. Прочетете отново текста. В кой абзац откривате аргументите за избора на заглавието „Българският мъж е с наднормено тегло, но се харесва“?

А Първи абзац

Б Втори абзац

В Трети абзац

Г Не откривам аргументи

Когнитивно умение: 1.2 оценка на информацията (трето равнище). Осмисля и оценява сложен текст по непознат проблем от различни перспективи

Правилен отговор: Б - Втори абзац

Задачи вярно/невярно

Вярно-Невярно	% Ученици посочили отговор	Трудност			
---------------	----------------------------	----------	--	--	--

	неправилен отговор	правилен отговор	без отговор		Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
II.1. Благосъстоянието на децата_Благосъстоянието на децата - Въпрос 1 - вярно-невярно	65	32	3	32	0,274	0,43	трудна
II.3_1. Благосъстоянието на децата_Психичното благосъстояние на българските деца е по-добро, отколкото това на децата в Ирландия, Великобритания и Швеция	40	56	3	56	0,338	0,393	оптимална
II.3_2. Благосъстоянието на децата_Психичното благосъстояние на българските деца е по-добро от физическото им здраве	60	37	3	37	0,105	0,713	трудна
II.3_3. Благосъстоянието на децата_Най-добри умения имат децата в Норвегия, Словения и Нидерландия	41	55	4	55	0,508	0,289	оптимална
II.3_4. Благосъстоянието на децата_Японските деца се отличават с добро физическо здраве, но значително изостават по отношение на психическото благосъстояние и уменията	37	58	4	58	0,489	0,303	оптимална
II.3_5. Благосъстоянието на децата_Децата в САЩ се отличават с добро физическо и психическо здраве и добри умения	40	57	4	57	0,443	0,33	оптимална

Задачи с избираем отговор

ИО	Ключ	% Ученици посочили отговор					Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност	
		А	Б	В	Г	Без отговор					
II.2. Благосъстоянието на децата_Като използвате информацията от текста, определете кое твърдение е вярно	В	За момчетата с наднормено тегло това няма особено значение за определяне на удовлетвореността от живота.	12	46	30*	8	4	30	0,23	0,61	трудна
II.4. Благосъстоянието на децата_Открийте заглавието, което поставя различен акцент спрямо всички останали	А	Булевард България	47*	11	16	21	5	47	0,24	0,61	оптимална
II.5. Благосъстоянието на децата_В кой абзац откривате аргументите за избора	Б	Втори абзац	8	61*	7	19	4	61	0,25	0,60	оптимална

на заглавието „Българският мъж е с наднормено тегло, но се харесва“

Задачи

% Верни отговори в трите групи постижения

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
II.1. Благосъстоянието на децата_Благосъстоянието на децата - Въпрос 1 - вярно-невярно	5	27	68
II.2. Благосъстоянието на децата_Като използвате информацията от текста, определете кое твърдение е вярно	11	28	53
II.3_1. Благосъстоянието на децата_Психичното благосъстояние на българските деца е по-добро, отколкото това на децата в Ирландия, Великобритания и Швеция	39	53	80
II.3_2. Благосъстоянието на децата_Психичното благосъстояние на българските деца е по-добро от физическото им здраве	40	44	21
II.3_3. Благосъстоянието на децата_Най-добри умения имат децата в Норвегия, Словения и Нидерландия	31	52	83
II.3_4. Благосъстоянието на децата_Японските деца се отличават с добро физическо здраве, но значително изостават по отношение на психическото благосъстояние и уменията	37	55	87
II.3_5. Благосъстоянието на децата_Децата в САЩ се отличават с добро физическо и психическо здраве и добри умения	30	55	87
II.4. Благосъстоянието на децата_Открийте заглавието, което поставя различен акцент спрямо всички останали	26	48	66
II.5. Благосъстоянието на децата_В кой абзац откривате аргументите за избора на заглавието „Българският мъж е с наднормено тегло, но се харесва“	38	62	84
II.3.3. Повечето от тийнейджърите предпочитат да четат книги, отколкото да гледат клипове_обща оценка			
II.3.4. Тийнейджърите по-скоро са спазвали противоепидемичните мерки за спазване на домашна хигиена и използване на предпазни средства_обща оценка			

II.3.5. Повечето тийнейджъри са използвали времето си, за да започнат да учат нов език или друго ново умение_обща оценка

II.4. Тийнейджърите и извънредното положение_Открийте заглавието, което поставя различен акцент спрямо всички останали.

Първата световна война

За домашна работа по история Мария получава задачата да проучи в интернет как се е стигнало до Първата световна война.

Въпрос 1. Предложете на Мария поне пет ключови думи, различни от “как се е стигнало до”, които би могла да комбинира в търсачка с „Първа световна война“, за да намери релевантна информация.

.....
.....
.....
.....

Когнитивни умения:

▣ 1.1 (равнище 1) Намира данни, информация и съдържание чрез просто търсене (по ключови думи) в дигитална среда;

Правилен отговор: Поне пет думи, релевантни за задачата.

Частичен кредит: Поне три думи, релевантни за задачата.

Примери:

▣ Причини, поводи, предпоставки, предистория, държава агресор, фактори, геополитика, икономически фактори, вътрешнополитически фактори, външнополитически фактори

Разглеждайки страницата в Уикипедия, Мария открива информация за вътрешнополитическите фактори, довели до Първата световна война. Притеснява я обаче достоверността на източника:

Вътрешнополитическите фактори изпъкват преди всичко в Германия, която е страната с най-бърза [индустриализация](#) и най-бързо оформящи се социални конфликти. Нараства влиянието на градската [работническа класа](#), която противостои на индустриалците и на аграрните слоеве – земевладелците [юнкери](#) от [Източна Германия](#). Обръщането на вниманието навън изглежда добър начин да се осигури вътрешен мир и кайзер Вилхелм е един от привържениците на тази идея.^[9] През 1912 г. [Социалдемократическата партия](#) (SPD) печели доста места в [Райхстага](#). Правителството същевременно е доминирано от юнкерите и се опасява от левите партии. Според [Фриц Фишер](#) то нарочно е търсило външен конфликт, който да обедини нацията.^[10] Подобни изказвания са цитирани и от други.^[11]

Въпрос 2. Какви два алтернативни подхода може да предприеме Мария, за да провери достоверността на информацията, използвайки абзаца ?

.....
.....
.....

.....
Когнитивни умения:

▣ 1.2 (равнище 1) Оценява достоверността и надеждността на обичайни (познати) източници на данни, информация и дигитално съдържание.

▣ 5.3 (равнище 3) Оценява алтернативни решения на концептуален проблем в непозната среда.

Правилен отговор: посочва и двата алтернативни подхода: 1) Може да потвърди информацията като провери цитираните източници; 2) Може да намери други източници, използвайки ключови думи от абзаца.

Частичен кредит: посочва ЕДИН от двата алтернативни подхода: 1) Може да потвърди информацията като провери цитираните източници; 2) Може да намери други източници, използвайки ключови думи от абзаца.

По време на търсенето, Мария се натъква на следната информация:

„Поводът за войната е убийството на австро-унгарския престолонаследник Франц Фердинанд на 28 юни 1914 година от сръбския студент Гаврило Принцип (1894 – 1918 г.) в Сараево. Причините за войната обаче лежат дълбоко в международните отношения и преразпределянето на колонии.“

Въпрос 3. В контекста на откритието на Мария, обяснете каква е разликата между повода и причините за дадено събитие?

.....
.....
.....
.....

Когнитивни умения:

▣ 1.2 (равнище 1) Анализира, интерпретира и оценява явно представена информация в несложен текст или друг тип дигитално съдържание.

Правилен отговор: Обяснява, че причините са дългосрочни фактори, водещи до дадено събитие, а поводът е краткосрочна, конкретна или еднократна случка.

Задачи със свободен отговор

	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	1 т.	2 т.	без отговор				
III.1. Първата световна война_Предложете на Мария поне пет ключови думи, различни от “как се е стигнало до”, които би могла да комбинира в търсачка с „Първа световна война“ за да намери релевантна информация	46	25	12	17	12	0,705	0,736	много трудна
III.2. Първата световна война_Какви два алтернативни подхода може да предприеме Мария, за да провери достоверността на информацията, използвайки абзаца ?	28	36	10	26	10	0,702	0,733	много трудна

III.3. Първата световна война_В контекста на откритието на Мария, каква е разликата между поводът и причините за Първата световна война?	48	20	31	20	0,668	0,955	много трудна
--	----	----	----	----	-------	-------	--------------

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
III.1. Първата световна война_Предложете на Мария поне пет ключови думи, различни от “как се е стигнало до”, които би могла да комбинира в търсачка с „Първа световна война“ за да намери релевантна информация	1	8	31
III.2. Първата световна война_Какви два алтернативни подхода може да предприеме Мария, за да провери достоверността на информацията, използвайки абзаца ?	0	8	26
III.3. Първата световна война_В контекста на откритието на Мария, каква е разликата между поводът и причините за Първата световна война?	3	17	44

Групов проект

За часовете по география и икономика имате задача за групов проект, в който да представите възможностите за екологичен и отговорен туризъм в района, в който живеете. Част от задачата ви е да съобразите максимално идеята си с представите на хората, които живеят в района и да успеете да представите по ясен и убедителен начин визията ви за развитието на туризма в съответния район. В групата сте общо 6 души.

Въпрос 1. Вие трябва да изберете подходяща платформа. Отбележете с ✓ или X коя от платформите отговаря или не отговаря на изброените условия

Приложения	Опции				
Може да се гласува, когато има противоречия	Може да се оставят коментар и под файловете на хората	Има директна връзка с Гугъл Драйв	Може да се тагва човек, който искаш да коментира работата ти	Може да се споделя снимки	Може да се използва от телефона

Фейсбук група					
Вайбър чат					
Хенгаутс чат					
Уатс Ап					

Когнитивно умение:

2.1. Познава основни видове технологии, подходящи за групови задачи и комуникация, съобразено с целта на общуването и нуждите на всички участници в комуникацията. (равнище 1)

Правилен отговор:

Приложения	Опции					
	Може да се гласува, когато има противоречия	Може да се оставят коментари под файловете/постовете на хората	Има директна връзка с Гугъл Драйв	Може да се тагва човек, който искаш да коментира работата ти	Може да се споделят снимки	Може да се използва от телефона
Фейсбук група	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Вайбър чат	x	✓	x	✓	✓	✓
Хенгаутс чат	x	x	x	x	✓	✓
Уатс Ап чат	x	✓	x	✓	✓	✓

Въпрос 2. Твой съученик трябва да напомни на останалите за предстояща среща, но се притеснява да звънне на всеки поотделно. Коя функция на избраното приложение (т.е. на приложението, за което всички условия в таблицата са отбелязани с ✓) би му свършила същата работа?

.....

.....

.....

.....
Когнитивно умение:

2.1. Познава основни функционалности на технологията, които да позволят зачитане на благосъстоянието на всички участници във взаимодействието и личните им данни. (Първо равнище)

Правилен отговор:

Функционалност за напомняне за среща/календарна покана/ смс/ нотификация

Задачата ви е да създадете цялостен проект, който да представя възможностите за културен/религиозен/екологичен/спортен туризъм и да включва проучване на икономически възможности и мнението на различни възрастови групи. Първоначално сте започнали с идеята всеки да намери информация по една от темите. След една седмица работа Мартин е намерил информация за културния туризъм, Мария за религиозния туризъм, а Алекс и Митко не са търсили нищо, защото не са разбрали какво точно се очаква от тях. Никой не е намерил информация за екологичния туризъм.

Въпрос 3: Какво е трябвало да направят учениците в началото, за да избегнат проблемната ситуация?

.....
.....
.....
Когнитивно умение: 2.4 Познава основни норми и стъпки, с които следва да се съобрази работата на групата, така че всеки да участва и да има възможност да изрази мнението си. (първо равнище)

Правилен отговор: посочва разпределение на роли и срокове като отговор.

Задачи със свободен отговор

	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	частичен отговор	пълен отговор	без отговор				
IV.2. Групов проект_Твой съученик трябва да напомни на останалите за предстояща среща, но се притеснява да звънне на всеки поотделно. Коя функция на избраното приложение би му свършила същата работа?	8	46	77	20	44	0,76	0,951	оптимална
IV.3. Групов проект_Какво е трябвало да направят учениците в началото, за да избегнат проблемната ситуация?	42	34		24	34	0,806	0,949	трудна

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
IV.2. Групов проект_Твой съученик трябва да напомни на останалите за предстояща среща, но се притеснява да звънне на всеки поотделно. Коя функция на избраното приложение би му свършила същата работа?	8	46	77
IV.3. Групов проект_Какво е трябвало да направят учениците в началото, за да избегнат проблемната ситуация?	4	33	68

Извънредни изпити през новата учебна година

Жанет публикува във Фейсбук групата на класа ви, че Министерство на образованието и науката е решило да въведе извънредни външни оценявания в края на първия срок, с които да провери докъде е стигнала подготовката на учениците в условията на онлайн обучението. Казва, че го е чула от приятелка, която го е прочела в интернет. Много бързо започва дискусия под поста, която прераства в лични нападки за верността на информацията. Участниците споделят различни новинарски сайтове, в които новината или присъства, или не се споменава нищо за извънредни изпити.

Въпрос 1. Кой сайт/източник бихте споделили на съучениците си, така че да са сигурни в надеждността на информацията?

.....

.....

.....

.....

Когнитивни умения:

2.3 Разпознава различни дигитални услуги, чрез които може да участва активно в обществото и които позволяват овластяване и гражданско включване. (Равнище 1)

Пълен кредит: посочва официален източник

Примерни отговори: сайт на Министерство на образованието и науката; Фейсбук страница на Министерството на образованието и науката, официален сайт на училище или друга институция в системата на училищното образование

Задачи със свободен отговор

	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	1 т.	2 т.	без отговор				
V.Извънредни изпити през новата учебна година_Кой сайт/източник бихте споделили на съучениците си, така че да са сигурни в надеждността на информацията?	34	42		24	42	0,818	0,949	оптимална

Задачи

% Верни отговори в трите групи постижения

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
Извънредни изпити през новата учебна година_Кой сайт/източник бихте споделили на съучениците си, така че да са сигурни в надеждността на информацията?	3	43	81

Защитен профил

Иван получава имейл, в който пише, че някой се е опитал да влезе в неговия профил в любимата му социална мрежа. В имейла има линк, чрез който той може да промени паролата си. Имейлът изглежда достоверен, но Иван не може да прецени дали е автентичен.

Въпрос 1. Какво бихте го посъветвали да направи в тази ситуация:

- A. Да не обръща внимание на имейла.
- B. Да използва линка, за да смени паролата си.
- B. Да изтрие имейла.
- Г. Да влезе в профила си чрез браузъра и да смени паролата си оттам.

Правилен отговор: Г

Когнитивни умения:

- ▣ 4.2 (равнище 1) Идентифицира основни начини за използване и споделяне на лична информация, предпазвайки себе си и другите от щети.
- ▣ 5.1 (равнище 1) Избира най-подходящото решение на технически проблем в според очакваното състояние на средата.

Малко по-късно Иван получава покана за приятелство от някой си Петър, който твърди, че е от неговото училище, но не му изглежда познат.

Въпрос 2. Какво може да направи Иван за да прецени, че профилът на Петър не е фалшив:

- A. Да попита Петър директно.
- B. Да провери хобитата и интересите, които Петър е посочил в профила.
- B. Да провери снимката на Петър в търсачка.
- Г. Няма какво да направи.

Правилен отговор: B

Когнитивни умения:

- ▣ 4.3 (равнище 1) Идентифицира основни начини за избягване на здравни рискове и на опасности, заплашващи физическото и психологическото благополучие при използване на дигитални технологии.
- ▣ 5.3 (равнище 1) Избира най-подходящото решение на концептуален проблем в според очакваното състояние на средата.
- ▣ 1.2 (равнище 1) Оценява достоверността и надеждността на обичайни (познати) източници на данни, информация и дигитално съдържание.

В крайна сметка Иван установява, че профилът на Петър е фалшив.

Въпрос 3. Отбележете две от настройките за поверителност, които той може да промени, за да намали вероятността от получаване на подобни покани за приятелство в бъдеще:

Настройки и инструменти за поверителност

Вашата дейност	Кой може да вижда бъдещите ви публикации?	Приятели	Редактиране
	Преглед на публикациите ви и местата, където сте отбелязани	Използване на Регистър на дейността	
	Ограничавате ли аудиторията за публикациите, които сте споделили с приятели на приятели или публично?	Ограничаване на стари публикации	
Как могат хората да ви намират и да се свързват с вас	Кой може да ви изпраща покани за приятелство?	Всички	Редактиране
	Кой може да вижда списъка ви с приятели?	Публично	Редактиране
	Кой може да ви търси по имейл адреса, който сте предоставили?	Приятели	Редактиране
	Кой може да ви търси по телефонния номер, който сте предоставили?	Всички	Редактиране
	Искате ли търсачките извън Facebook да имат връзка към профила ви?	Да	Редактиране

Когнитивни умения:

▣ 4.3 (равнище 1) Идентифицира начини за избягване на здравни рискове и на опасности, заплашващи физическото и психологическото благополучие при използване на дигитални технологии.

▣ 5.3 (равнище 1) Идентифицира алтернативни решения на концептуален проблем в непозната среда.

Правилен отговор: Оградени са всички настройките: 1) Кой може да ви изпраща покани за приятелство; 2) Искате ли търсачките извън Фейсбук да имат връзка към профила ви.

Частичен кредит: Оградена ЕДНА от следните настройки: 1) Кой може да ви изпраща покани за приятелство; 2) Искате ли търсачките извън Фейсбук да имат връзка към профила ви.

След като преглежда внимателно всичките си настройки, Иван установява, че училището и адресът му са публично видими във Фейсбук. Вероятно така Петър е разбрал в кое училище учи Иван, което му е помогнало да установи контакт с него.

Въпрос 4. Посъветвайте Иван да предприеме поне една мярка, различна от промени в настройките за поверителност, чрез която да избегне споделянето на лична информация с непознати.

.....

.....

.....

.....

Когнитивни умения:

▣ 4.2 (равнище 2) Обсъжда начини за използване и споделяне на лична информация, предпазвайки себе си и другите от щети.

Правилен отговор: Една мярка, различна от промяна в настройките за поверителност, за защита на личната информация във Фейсбук от непознати.

Примерни отговори:

- ▣ Изключване на местоположението при качване на снимки в социалните мрежи.
- ▣ Изпращане на лична идентифицираща информация, като телефонен номер, адрес, ЕГН и т.н., само на лични съобщения на доверени възрастни.
- ▣ Отказ от споделяне на лична идентифицираща информация, като телефонен номер, адрес, ЕГН и т.н. чрез публични постове.

Задачи с избираем отговор

ИО	Ключ	% Ученици посочили отговор					Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
		А	Б	В	Г	Без отговор				
VI.1. Защитен профил_Какво бихте го посъветвали да направи в тази ситуация?	Г	8	14	9	63*	6	63	0,41	0,57	оптимална
VI.2. Защитен профил_Какво може да направи Георги за да прецени, че профилят на Петър не е фалшив	В	27	17	35*	16	5	35	0,18	0,62	трудна

Задачи със свободен отговор

	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	1 т.	2 т.	без отговор				
VI.3. Защитен профил_Оградете две от настройките за поверителност, които той може да промени, за да намали вероятността от получаване на подобни покани за приятелство в бъдеще:	38	29	8	25	8	0,637	0,8	много трудна

VI.4. Защитен профил_Посъветвайте Иван да предприеме поне една мярка, различна от промени в настройките за поверителност, чрез която да избегне споделянето на лична информация с непознати.								
	40	33		27	33	0,818	0,949	трудна

Задачи	% Верни отговори в трите групи постижения		
	под средното	средно	над средното
VI.1. Защитен профил_Какво бихте го посъветвали да направи в тази ситуация?	23	70	91
VI.2. Защитен профил_Какво може да направи Георги за да прецени, че профилът на Петър не е фалшив	17	36	52
VI.3. Защитен профил_Оградете две от настройките за поверителност, които той може да промени, за да намали вероятността от получаване на подобни покани за приятелство в бъдеще:	0	5	23
VI.4. Защитен профил_Посъветвайте Иван да предприеме поне една мярка, различна от промени в настройките за поверителност, чрез която да избегне споделянето на лична информация с непознати.	4	33	63

Проблемите на животновъдството в България

По време на дистанционното обучение заради ситуацията около COVID-19 получавате задача да напишете доклад по география и икономика на тема „Проблемите на животновъдството в България“. Вие ще работите в група с вашите съученици Васил, Косьо и Калина. Може да разгледате няколко проблема или да направите по-подробен анализ на един проблем. Учителят е изпратил на имейлите ви около петнадесет електронни файла, които можете да използвате, включително копие на учебника, научни статии и статии от медийни източници, но ви е заръчал да намерите и друга подходяща информация.

Първата ви задача е да изберете пространство за работа. Тъй като няма как да се виждате на живо, трябва да се спрете на подходяща електронна платформа, чрез която да работите онлайн. Косьо предлага Вайбър, който е безплатен. Васил, обаче, няма приложението на телефона си и предлага Фейсбук, тъй като всички имат профили там. Калина пък залага на Гугъл Драйв, където могат да се складираат и систематизират множество файлове.

Въпрос 1. Кое от предложенията ще е по-подходящо за предстоящия процес на работа? Обосновете се, като използвате конкретните параметри на поставената задача.

.....

.....

.....

.....

Когнитивни умения:

☑ 5.2 (равнище 2) Описва алтернативни технологични решения за задоволяване на потребностите и аргументира най-подходящото решение.

▣ 2.4 (равнище 2) Избира подходящи технологии спрямо целта на задачата и процеса на работа

▣ 1.3 (равнище 1) Открива начини за организация, съхранение и извличане на данни информация и съдържание по прост начин в дигитална среда.

▣ **Правилен отговор:** Гугъл Драйв, тъй като там могат да се складираат множеството ресурси, предоставени от учителя, както и източниците, които трябва да намерят учениците.

Примерни отговори:

▣ Трябва да използваме Гугъл Драйв за да се складираат и намират лесно всички файлове, които е изпратил учителят.

36

Въпрос 2. Предложете алтернативна платформа, която също би била подходяща за груповата работа. Обосновете се.

.....
.....
.....
.....

Когнитивни умения:

- ☑ 5.2 (равнище 2) Описва алтернативни технологични решения за задоволяване на потребностите и аргументира най-подходящото решение.
- ☑ 2.4 (равнище 2) Избира подходящи технологии спрямо целта на задачата и процеса на работа
- ☑ 1.3 (равнище 1) Открива начини за организация, съхранение и извличане на данни информация и съдържание по прост начин в дигитална среда.

Правилен отговор: Обосновава поне две от следните три характеристики на друга платформа: организация, съхранение и извличане на електронни файлове.

Примерни отговори:

- ☑ Предлагам да използваме Уан Драйв, тъй като там могат да се поберат и подредят работните файлове по проекта.

След като групата си е избрала електронно пространство за работа, във Вайбър се провежда следният чат:

Васил: *Леле, колко материали имаме да четем!*

Калина: *Да, а освен това трябва да намерим и допълнителна информация.*

Васил: *С кое да започнем?*

Калина: *Първо трябва да помислим как да работим като група.*

Косьо: *Какво има да му мислим? Важното е да действаме възможно най-бързо, за да завършим проекта навреме.*

Въпрос 3. Кое от следните съобщения бихте изпратили, за да продължите чата?

А Дали и другите групи от класа са получили същата тема? Да видим какво са направили.

Б Няма нужда да бързаме, важното е да работим качествено.

В Ако си поделим задачите, така че едни да търсят, а други да четат наличните материали, може да успеем навреме.

Г За какво ни е да търсим друга информация? Хайде просто да преразкажем каквото пише в учебника.

Когнитивни умения:

- ☑ 5.3. (равнище 1) Избира най-подходящото решение на концептуален проблем в според очакваното състояние на средата.
- ☑ 2.4 (равнище 2) Предлага начини за ефективна организация на груповата работа.

Правилен отговор: В

Докато търси информация по проекта, Васил намира следната таблица:

Таблица 1. Селскостопански животни, в хил. броя 37

	Години		
Вид и категория	1989	2006	2016
Говеда-всичко	1613	628	558
в т.ч. крави	648	361	357

Овце-всичко	8609	1635	1360
в т.ч. майки	5289	1296	1129
Свине-всичко	4149	1013	616
в т.ч. майки	392	96	65
Птици-всичко	41905	20156	13700

Задачи с избираем отговор

ИО	Ключ	% Ученици посочили отговор					Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
		А	Б	В	Г	Без отговор				
VII.3. Проблемите на животновъдството в България_Кое от следващите съобщения бихте изпратили, за да продължите чата?	В	Ако си поделим задачите, така че едни да търсят, а други да четат наличните материали, може да успеем навреме.								
		10	23	53*	4	10	53	0,26	0,60	оптимална

Задачи със свободен отговор

	% Ученици посочили отговор				Трудност	Дискриминативна сила	Алфа на останалите	Равнище на трудност
	неправилен отговор	1 т.	2 т.	без отговор				
VII.1. Проблемите на животновъдството в България_Кое от двете предложения ще е по-подходящо за предстоящия процес на работа?	42	27		32	27	0,832	0,948	трудна
VII.2. Проблемите на животновъдството в България_Предложете алтернативна платформа, която също би била подходяща за груповата работа	59	11		30	11	0,855	0,947	много трудна
VII.4. Проблемите на животновъдството в България_Какъв извод може да се направи за броя животни през годините?	15	59		26	59	0,835	0,948	оптимална
VII.5. Проблемите на животновъдството в България_Прочетете текста. Какъв извод може да се направи за отглеждането на фуражните култури през последните години:	54	16		30	16	0,843	0,948	много трудна

VII.6. Проблемите на животновъдството в България_Формулирайте ясно един проблем на животновъдството в България и една от причините за него:								
	49	18		32	18	0,801	0,95	много трудна

Задачи

% Верни отговори в трите групи постижения

под средното

средно

над средното

VII.1. Проблемите на животновъдството в България_Кое от двете предложения ще е по-подходящо за предстоящия процес на работа?

1

23

61

VII.2. Проблемите на животновъдството в България_Предложете алтернативна платформа, която също би била подходяща за груповата работа

0

7

30

VII.3. Проблемите на животновъдството в България_Кое от следващите съобщения бихте изпратили, за да продължите чата?

20

59

77

VII.4. Проблемите на животновъдството в България_Какъв извод може да се направи за броя животни през годините?

10

68

94

VII.5. Проблемите на животновъдството в България_Прочетете текста. Какъв извод може да се направи за отглеждането на фуражните култури през последните години:

0

13

37

VII.6. Проблемите на животновъдството в България_Формулирайте ясно един проблем на животновъдството в България и една от причините за него:

0

13

47

